

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Spirtdən ölümlərin
ilginc səbəbi -
ucuz araq
qıtlığı
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 28 fevral 2025-ci il Cümə № 38 (8648) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bakı global proseslərin mərkəzində

Üç ölkə ilə
müzakirələrin
pərdəarxası

yazısı səh.6-da

Zori Balayan ölməkdə zorluq çəkir

yazısı səh.4-də

**Delimitasiya 1978-ci il
xəritəsi əsasında aparılır?**

yazısı səh.5-də

**Putinlə görüşüb
Azərbaycana gəldi**

yazısı səh.6-da

**ABŞ Metsamorda yerin
altında bunu tikəcək -
regiona təhlükə**

yazısı səh.7-də

**"Qırmızı Xaç"ın ölkəmiz
haqda ağ yalanı**

yazısı səh.8-də

**İrəvan BMT-ni Azərbaycana
qarşı qızıdır**

yazısı səh.9-da

**Musiqi müəllimləri üçün də
o "hava" çalınır**

yazısı səh.11-də

Fransa səfirinin "kədəri"

yazısı səh.9-da

**QMİ-dən fətva: "Novruz
süfrələri iftar saatlarında..."**

yazısı səh.12-də

**Dövlət saytlarına hücumların
arxasındakı "gizli əl"**

yazısı səh.14-də

**DİM-in imtahan qiymətlərini
bahalaşdırmasına etirazlar**

yazısı səh.11-də

AVROPA İTTİFAQI NİYƏ

AZƏRBAYCANI HƏDƏF ALIB?

**Milli Məclis sərt bəyanat yaydı: "Avropalıların yanaşması
ikiüzlülükdən başqa bir şey deyil"**

yazısı səh.4-də

Sülh müqaviləsi ilə bağlı "top" Paşinyanda

Ermənistanın hökumət başçısı növbəti dəfə "val"ı
dəyişdi, sülh nağıllarına başladı; **STM-in icraçı
direktoru: "Bizim tələb odur ki..."**

yazısı səh.5-də

**Dumanın
deputatı yenə
ölkəmizi ittiham
etdi - Volodin
hara baxır?**

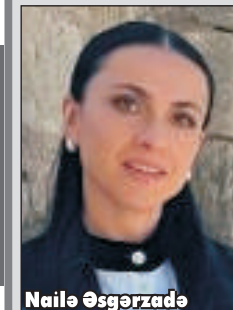
yazısı səh.10-da

Mübariz Qurbanlı

**"Qadını işləməyə
qoymayan
kişinin maaşı
kəsilsin" -
deputat**

yazısı səh.3-də

Nailə Əsgərzadə

**Rusiyalı bankir
sərvətini
azərbaycanlı
xanım
jurnalistə verib**

yazısı səh.10-da

İlham Əliyev Qvineya-Bisau rəhbərini qəbul etdi

Fevralın 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Qvineya-Bisau Respublikasının Prezidenti Umaru Sisoku Embalo ilə təkbətək görüşü olub. Bu barədə Prezidentin Mətbuat Xidməti məlumat yayıb. Görüşdə iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafı müzakirə edilib.

Emin Ağalarov 200 milyon dollar zərərdən danışdı

“Krokus Siti Holl”-un sahibi Araz Ağalarovun oğlu Emin Ağalarov baş verən faciədən sonra ailəsinə ünvanlanan tənqidlərə münasibət bildirib. E.Ağalarov ittihamları əsassız adlandırıb: “Tənqidlərin və mənfəət şərhlərin hamısı çox ədalətsiz idi. Əminəm ki, istintaq bütün faktları açıqlayacaq və vəziyyət aydınlaşacaq”.

E.Ağalarov əlavə edib ki, ailəsi üçün baş verənlər şəxsi faciədir: “Sanki kimsə evinizə gəlib, insanlara atəş açıb, evinizi yandırıb. Bunu xatırlamaq dəhşətlidir”.

Onun sözlərinə görə, “Krokus Siti”yə məlum terror aktı ilə bağlı 150-200 milyon dollar zərər dəyib.

Xatırladaq ki, ötən il martın 22-də Ağalarovlara məxsus olan və Moskva ətrafında yerləşən “Krokus Siti Holl”-da terror aktı baş verib.

Hüseyn Abdullayevə ağır cəza

Cinayət yolu ilə qazanılmış pulların ləqallaşdırılmasında ittiham olunan keçmiş deputat Hüseyn Abdullayevin məhkəmə araşdırması yekunlaşıb.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə keçirilən sonuncu iclasda hökm oxunub. Vəkillər Cavad Cavadov və Günay İsmaylova müdafiə çıxışlarında, Hüseyn Abdullayev son sözündə bəraət istəyiblər. Azər Tağıyevin sədrlik etdiyi məhkəmə tərkibi belə qənaətə gəlib ki, Hüseyn Abdullayevə verilmiş ittiham məhkəmə istintaqı ilə təsdiqini tapıb.

Hökmə əsasən, o, 9 il azadlıqdan məhrum edilib.

Xatırladaq ki, H. Abdullayev 2018-ci ildə qanunsuz sahibkarlıq, dələduzluq və digər cinayətlərin törədilməsində təqsirli bilinərək 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdi. Həmin cəza müddəti bu yaxınlarda başa çatıb. Lakin yeni cinayət işinə görə Abdullayev azadlığa çıxa bilməyib.

Qarlı havada 347 nəfər xəsarət alıb

Respublika Təcili və Təxirəsalınmaz Tibbi Yardım Mərkəzinə qarlı hava şəraiti ilə əlaqədar indiyədək 163-ü qadın, 184-ü kişi olmaqla, 347 nəfərin müəciyyəti qeydə alınıb. Bu barədə TƏBİB-dən bildirilib.

Onlardan 315 nəfər müxtəlif travmalarla müvafiq tibb müəssisələrinə hospitalizasiya olunub. Müəciyyət edənlərdən 32 nəfərə yerində yardım olunub.

Öcalandan terrorçulara tarixi çağırış: silahları yerə qoyun!

Türkiyənin İmralı adasında həbsdə olan PKK terror təşkilatının liderinin sensasion müraciəti yayımlanıb.

Modern.az xəbər verir ki, müraciəti Türkiyə parlamentində təmsil olunan DEM Partiyasının nümayəndələri oxuyub.

Onlar Abdullah Öcalan-la görüşüblər.

Öcalan PKK terrorçularını silahları dərhal yerə qoymağa çağırıb.

“Silahları dərhal yerə qoyun. Bu tarixi məsuliyyəti öz üzərimə götürürəm. Sülh cəmiyyətinin inkişaf etməsi lazımdır”, - müraciətdə deyilir.

O qeyd edib ki, bütün qruplar tərk-silah olunmalı və PKK ləğv olunmalıdır.

Danışıqlardan sonra İstanbulda təşkil olunan mətbuat konfransında Öcalanın müraciətini DEM Partiyasının rəhbərliyində təmsil olunan Ahmet Türk kürdcə, Pervin Buldan isə türk dilində oxuyub.

8 Martla bağlı məktəb direktorlarına tapşırıq

8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü ilə əlaqədar təhsil müəssisələrinə təlimat göndərilib. Məlumatla görə, təhsil müəssisələrinin rəhbərlərinə təlimata əməl olunmasının zəruriliyi vurğulanıb, müvafiq tapşırıqlar verilib.

Qeyd edək ki, Bakıda yerləşən orta məktəblərin rəhbərləri ilə görüş keçirilib. Qarşıdakı dövr üçün nəzərdə tutulan bir sıra məsələlərə nəzarətin artırılmasının, o cümlədən qurumlararası və daxili kommunikasiyanın gücləndirilməsinin vacibliyinə toxunulub. Müdir müavini tədrisin təşkilində məktəb direktorlarının üzərinə düşən məsuliyyətin düzgün dəyərləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb, müvafiq tövsiyələr verib.

Görüşdə şagird yerdəyişməsi, birinci sinfə qəbul, məktəb-icma əlaqələrinin tədrisin keyfiyyətinin artırılmasına təsiri, valideyn təşəbbüslərinin tənzimlənməsi, xüsusilə 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü ərəfəsində təhsil müəssisələrinə göndərilən təlimata əməl olunmasının zəruriliyi ilə bağlı fikirlər səsləndirilib.

İki Qarabağ müharibəsində itkinlərimiz

Əsir və İtkin Düşmüş, Girov Götürülmüş Vətəndaşlarla Əlaqədar Dövlət Komissiyasının yeni hesabatına görə, Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü illərində 3983 nəfər itkin qeydiyyatı alınıb (3209 hərbi, 774 mülki şəxs), onların 3977-si Birinci Qarabağ müharibəsində, 6-sı 2020-ci ilin Vətən müharibəsində itkin düşüb.

Ermənistan 1988-1994-cü illərin təcavüzündə Azərbaycanın cənub-qərbi və Sədərək rayonunun 1, Qazax rayonunun 7 kəndini işğal edib, Qarabağda separatçı rejim qurub.

2020-ci il sentyabrın 27-dən noyabrın 10-dək Azərbaycanın apardığı müharibə və savaştan sonrakı danışıqlar, lokal hərbi əməliyyatlar nəticəsində Cəbrayıl, Füzuli, Zəngilan, Qubadlı, Ağdam, Kəlbəcər, Laçın rayonları tam, Şuşa, Xocavənd, Xocalı, Ağdərə rayonları qismən azad olunub.

2023-cü il sentyabrın 19-da Azərbaycan Xankəndi, Xocalı, Ağdərə, Xocavənd şəhərləri, Şuşa, Xocalı, Xocavənd və Ağdərə rayonlarının bir hissəsinə nəzarət edən işğalçı rejimə qarşı hərbi əməliyyata başlayıb, ertəsi gün rejim tərkisilah olmaq öhdəliyi götürüb, sentyabrın 24-dən ermənilərin Qarabağdan kütləvi köçü başlayıb, sentyabrın 28-də rejim özünü buraxıb.

2024-cü il mayın 24-də Ermənistan Qazaxın Aşağı Əskipara, Bağanıs Ayrıım, Xeyrimli, Qızılçacı kəndlərindən çəkilib.

Sədərək rayonunun Kərki, Qazax rayonunun Barxudarlı, Sofulu, Yuxarı Əskipara kəndləri Ermənistan ərazisi ilə əhatə olunmuş (anklav) vəziyyətdədir.

Xocalı soyqırımını hansı ölkələr tanıyır?

2025-ci il fevralın 26-na olan məlumata görə, 18 ölkənin qanunverici orqanı Xocalı qırğını soyqırım kimi tanıyan sənədlər qəbul edib: Bosniya və Herseqovina, Cibuti, Çexiya, Əfqanıstan, Honduras, İndoneziya, İordaniya, Kolumbiya, Qvatemala, Meksika, Pakistan, Panama, Paragvay, Peru, Rumıniya, Sloveniya, Şotlandiya, Sudan.

İşğalçı erməni qüvvələri 1992-ci il fevralın 26-da Azərbaycanın Xocalı şəhərində qırğın törədib. Rusiya hərbi alayının da iştirak etdiyi istilada 613 nəfər qətlə yetirilib, 150 nəfər itkin düşüb.

Bu partiyalara maliyyə yardımı ayrılmayacaq

“Maliyyə hesabatı təqdim etmədiyi üçün Milli Məclisə keçirilmiş seçkilərdə etibarlı səsə qazanmış, lakin parlamentdə təmsil olunmayan 14 siyasi partiyadan 8-nə dövlət tərəfindən maliyyə yardımı ayrılmayacaq”. Bunun maliyyə nazirinin müavini Azər Bayramov bildirib.

Azər Bayramov deyib ki, qanunvericiliyə uyğun olaraq parlament seçkilərində iştirak edərək parlamentdə təmsil olunan partiyalarla yanaşı, seçkilərə qatılıb etibarlı səsə qazanmış, amma parlamentdə təmsil olunmayan partiyalara da maliyyə yardımı ayrılması nəzərdə tutulub. “Lakin parlamentdə təmsil olunmayan 14 siyasi partiyadan 8-i maliyyə hesabatını təqdim etmədiyi üçün həmin partiyalara maliyyə vəsaiti təqdim olunması mümkün deyil, qalan 6 partiya isə maliyyə yardımı ayrılacaq”, - deyə nazir müavini bildirib.

Qeyd edək ki, “Siyasi partiyalar haqqında” Qanuna əsasən, siyasi partiya dövlət maliyyə yardımının 2,5 faizi irəli sürdüyü namizədlər Milli Məclisə keçirilmiş seçkilərdə etibarlı səsə qazanmış, lakin parlamentdə təmsil olunmayan siyasi partiyalar arasında bərabər bölünür.

Xatırladaq ki, 2024-cü ilin büdcəsindən partiyalar üçün 5 milyon manat, 2025-ci ildə 6 milyon vəsait ayrılıb.

Mədəniyyət Nazirliyinin tabeliyində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikası Kino Agentliyi (ARKA) istehsal ediləcək film layihələrinin bədii və texniki qiymətləndirilməsinə başlayır. İqtisadiyyat.az xəbər verir ki, layihələrin bədii və texniki qiymətləndirilməsi işləri ARKA-da fəaliyyət göstərən Bədii Şura üzvlərinə həvalə edilib.

Belə ki, aşağıdakı şəxslər Kino Agentliyində fəaliyyət göstərən Bədii Şura üzvü olaraq istehsal ediləcək film layihələrinin bədii və texniki qiymətləndirilməsi işlərini aparaçaqlar:

- 1) Mahmudov Abduləhəd Əliisa oğlu (Əbdül Mahmudbəyov)
- 2) Camalov Vüqar Vəqif oğlu
- 3) Əliyev Rüstəm Qədim oğlu
- 4) Paşayev İlqar Əli oğlu
- 5) Rzaev Yavər Maarif oğlu
- 6) Hüseynli Səbinə Vəqif qızı.

Razılaşmaya əsasən, ARKA qeyd olunan şəxslərin hər birinə 9 800 manat ödəniş edəcək. Xatırladaq ki, Kino Agentliyində bir müddətdir ki, fəayət qədər nüfuzlu peşəkarlardan ibarət Bədii Şura fəaliyyətə başlayıb. Filmlərin istehsalata buraxılmasına və hazır sənət nümunəsi kimi qəbul olunmasına Bədii Şura qərar verir.

Bəs film layihələrinin bədii və texniki qiymətləndirilməsi hansı meyarlara əsaslanır? Bədii Şuranın üzvləri filmlərin seçimi zamanı hansı prinsiplərə üstünlük verirlər?

ARKA tərəfindən Bədii Şura üzvlərinə ayrılan 9 800 manatlıq ödəniş hansı işləri əhatə edir?

ARKA-da fəaliyyət göstərən Bədii Şuranın üzvü, Xalq artisti, kinorejissor-aktyor Şeyx Əbdül Mahmudbəyov mövzu ilə bağlı "Yeni Məsəvat"

vat" a danışib: "Şükür ki, biz də nəhayət, yavaş-yavaş ağıllanırıq. İdeologiyamızdan, milli-mənəvi dəyərlərimizdən qaynaqlanan sənətimizə peşəkar insanlar tərəfindən nəzarət edirik. Yoxsa ki, özbaşınalıq, biabırçılıq baş alıb gedirdi. Məncə, bu təkcə mənim fikrim deyil, çoxları belə düşünür. Ümumiyyətlə, peşəkar insanların aidiyyəti qurumlarda təmsil olunması çox yaxşı haldır. Gec də olsa, buna şükür. Biz respublikada fəaliyyət göstərən özəl şirkətlərə və studiyalara rəhbərlik etmirik. Yalnız Mədəniyyət Nazirliyinin xətti ilə ARKA-ya daxil olan və ARKA ilə birgə həyata keçirilən filmlərə və ssenarilərə rəy veririk. Yeni hər kəsin çekdiyi filmə deyil. Bu gün Azərbaycanda barmaqla sayılan 3-4 peşəkar kino adamı varsa, onların hamısı ARKA-dadır. Burada çox gözəl ziyallılarımız və müxtəlif sahələri təmsil edən şəxslər var. Bədii Şura 7 nəfərdən ibarətdir. ARKA-nın rəhbəri Orxan Fikrətoğludur - çox yaradıcı və peşəkar insandır. Təbii ki, hər şey Mədəniyyət Nazirliyinin xüsusi diqqəti və nəzarəti altındadır. Biz yalnız peşəkar səviyyədə işləyən film studiyalarının filmlərinə rəy veririk. Kimlərinse haradasa film və ya serial çəkəməsinin bizə aidiyyəti yoxdur".

Xalq artisti Bədii Şura üzvlərinə verilən 9 800 manatlıq ödənişlə bağlı da açıqlama verib: "O ki qaldı 9 800 manata, hər bir işin müəyyən maaşı var. Bu, normaldır. Maaşsız indi dünyada heç bir iş yoxdur. Bəzilərinin gözüne bu

Xalq artisti 10 min manat maaş xəbərindən danışdı

Əbdül Mahmudbəyov: "Şükür ki, biz də nəhayət, yavaş-yavaş ağıllanırıq..."

məbləğ çox görüne bilər, amma 12 aya böləndə aya təxminən 700 manat edir. Bu da "xalaxətrin qalmasıdır". Amma inanın ki, mənə heç vaxt maddi məsələlər maraqlandırmayıb. Mən maddiyyat adamı deyiləm, mənə tanıyan hər kəs bunu bilir".

"Bədii Şura indiye qədər hansı filmlərə rəy verib" sualına isə xalq artisti belə cavab verdi: "Bu günlərdə Xocalı

faciəsindən bəhs edən, rejissor İlqar Safat olan "Doğma torpaq" filminə rəy verdik. Təəssüf ki, bu filmi biz gec gördük. Film dünya səviyyəsində olan bir işdir. Səhifəyə görə, İngiltərədən bir qadın jurnalist Azərbaycana gəlir, burada flora və faunayı, eləcə də Xocalı faciəsinin dəhşətlərini öz gözələri ilə görüb çəkir. Möcüzə nəticəsində sağ qalır, İngiltərəyə qayıdır və böyük konfrans keçir.

Orada konkret sənədlər, faktlarla erməni vəhşiliyini dünya ictimaiyyətinə təqdim edir. Həmin konfransa daxil olan erməni terrorçusu isə jurnalisti hər kəsin gözü qarşısında güllələyir. Bu səhnə erməni terrorizmini bir daha sübut edir.

Film həm siyasi ideologiya, həm də bədii dəyər baxımından çox əhəmiyyətlidir. Mən bütün səmimiyyətimlə Azərbaycan ziyalılarına - elm, sənət, mədəniyyət xadimlərinə, KİV nümayəndələrinə, parlament üzvlərinə və dövlət strukturlarına müraciət edirəm. İllərlə bizə sual verirdilər ki, niyə ortaya çıxacaq film yoxdur? İndi isə tam əminliklə deyə bilərəm ki, artıq belə bir film var - "Doğma torpaq".

Filmi "Nərmən" film studiyası çəkib. Biz də filmin müəyyən mərhələlərində köməklik göstərmişik. Düşünürəm ki, Xocalı faciəsi, Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsi haqqında film çəkmək istəyənlər üçün artıq bir ölçü meyarı var. "Doğma torpaq" kimi səviyyəli ssenari və keyfiyyətli iş ortaya qoyul-

malıdır ki, filmin çəkilişinə icazə verilsin.

Bu film ümumtəhsil məktəblərində, universitetlərdə və dövlət qurumlarında kütləvi baxışla təqdim edilməlidir.

Qarabağ ağrısını, kino sevgisini içində daşıyan bütün Azərbaycan vətəndaşlarını bu filmi izləməyə çağırıram. Gəlsinlər, baxsınlar və görsünlər ki, kino necə çəkilir, müharibə mövzuları necə işıqlandırılır. Bu filmin həm alt mətnindəki ideologiyayı, həm kino dilini, həm aktyor oyununu, həm də rejissor işini dəyərləndirmək lazımdır. Yeni "pəpə yeyəndən mənə yeyənə qədər" hər kəs bu filmi izləməlidir.

Biz kinoçuların da canı jurnalistlərin "Dövlət qayğısı yoxdur, niyə film çəkmirsiniz" suallarından qurtardı. Artıq sübut etdik ki, dövlət qayğısı, peşəkar yanaşma və maddi-texniki imkanlar olanda ortaya dünya səviyyəsində filmlər çıxarmaq mümkündür. Biz kino çəke bilirik. Azərbaycan yüz illərdir kino çəkir. Sadəcə olaraq, uyğun mühit, texnoloji imkanlar və maddi dəstək lazımdır. Və ən vacibi - kino peşəkarları tərəfindən çəkilməlidir".

Xalidə GƏRAY, "Yeni Məsəvat"

"Qadını işləməyə qoymayan kişilərin maaşı kəsilsin"

Nazir müavini: "Qadınlar və kişilər arasında əməkhaqqının bərabərləşməsi istiqamətində ciddi addımlar atılır"

"Konstitusiyaya və Suverenlik İli" çərçivəsində Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatçılığı ilə "Qadın iş-tirəkçiliyinin təbliği" adlı konfrans keçirilib.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi nazirinin müavini Anar Kərimov deyib ki, Azərbaycanda təqribən 500 min qadın dövlət, 350 min qadın isə özəl müəssisədə çalışır. Onun sözlərinə görə, peşə fəaliyyətinə cəlb edilənlərin 60 faizi qadınlardır: "Dünya İqtisadi Forumunun rəqəmlərinə nəzər yetirsək görürük ki, gender bərabərliyi nisbətinin tam bərqərar olması üçün təxminən 130 ilə ehtiyac var. İşçi qüvvəsində qadınların global miqyasda iştirakı 47, Azərbaycanda isə 48 faiz təşkil edir" (yazı "Report"un xəbərləri əsasında hazırlanıb).

A.Kərimov vurğulayıb ki, qadınlar və kişilərə əmək fəaliyyətində bərabər şərtlər və imkanlar tətbiq olunur: "Qadınlar və kişilər arasında əməkhaqqının bərabərləşməsi istiqamətində ciddi addımlar atılır. Gender bərabərliyi həm

də maarifləndirmə tələb edir ki, son iki ildə ölkənin 14 regionunda 700 işəgötürənlə maarifləndirmə işi aparılıb. Azərbaycanda qadınlar aktivdir və onların inkişafında rəhbər vəzifələrə gəlmək təməl nəticə ola bilər. Koreyada bu praktika mövcuddur".

Nazir müavini onu da deyib ki, eyni işdə çalışan qadınlarla kişilərin əməkhaqlarının bərabərləşdirilməsi gündəmədir. Onun sözlərinə görə,

şirkətlərin qadınları yüksək vəzifəyə təyin etmələri üçün müəyyən vergi güzəştləri olmalıdır.

"Həyat yoldaşını işləməyə qoymayan kişinin əməkhaqqının bir hissəsinin qadının pensiya fonduna keçirilməsi qanuniləşdirilə bilər". Bu sözləri isə müzakirələrdə deputat Mübariz Qurbanlı deyib. Onun sözlərinə görə, bu yanaşmaya heç kim etiraz etməməlidir: "Elə kişilər

var ki, ailə quranda qadına işləməyə icazə verirlər. Bu kimi hallar təqaüd məsələsinə də təsir göstərə bilər. Belə hallarda kişinin əməkhaqqının bir hissəsi qadının pensiya fonduna keçirilə bilər. Məsələni bu yolla qanuniləşdirmək olar. Buna heç kim etiraz etməməlidir, çünki kişinin özü qadını işləməyə qoymayıb".

"Gender (kişi və qadınların) bərabərliyinin təminatları haqqında" Qanunun icra

vəziyyətinə dair hesabatın may ayında Milli Məclisdə təqdimatı ediləcək. Bunu **Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova** deyib.

O qeyd edib ki, həmin hesabatda komitənin gördüyü işlərin bir qismi öz əksini tapır: "Yenə də bərabər iştirak və bərabər təmsilçilik məsələləri nə yer verilir. Yəqin ki, may ayında biz bu məlumatların təqdimatını edəcəyik. İndi hesabatın hazırlanması üzərində iş gedir. Dövlət Komitəsi bu sahəyə cavabdeh olan tərəflərin ödənişində gördükləri işlərə dair informasiyanı toplayıb, indi onlar emal prosesindədir".

B.Muradova vurğulayıb ki, bütün statistik rəqəmlər, atılacaq addımlar, eyni zamanda, hədəflər haqqında informasiyalar da hesabatda daxil ediləcək: "Artıq beş ildir ki, biz Milli Məclisdə bu qanunun icra vəziyyətinə dair hesabatla çıxış edirik. Son beş ildə Milli Məclisdə komitənin həmin hesabatının dinlənməsi bu sahədəki vəziyyətə diqqəti daha da artırıb".

"Prokurorluq orqanlarında işləyən 2300 nəfərin 524-nü, yəni 22,7 faizini qadınlar təşkil edir". **Baş Prokurorluğun Hüquqi təminat və insan hüquqları məsələləri idarəsinin rəisi Aynur Osmanova** belə deyib.

"Prokurorluq orqanlarında çalışan 1310 nəfər prokurorluq işçisinin 127-si, yəni 9,7 faizi qadınlardan ibarətdir.

Həmçinin dövlət qulluğu əsasında çalışan 990 nəfərin 397-si, yəni 40,1 faizi qadınlardır", - o bildirib.

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının (AHİK) sədri Sahib Məmmədov çıxışında vurğulayıb ki, Həmkarlar İttifaqlarının bir milyondan artıq üzvünün 52,3 faizini qadınlar təşkil edir. O əlavə edib ki, vaxtilə ABŞ, İngiltərə, Fransa kimi ölkələrdə belə qadınlara səsvermə hüququ Azərbaycanından sonra verilib: "Azərbaycan Şərqdə qadınlara səsvermə hüququ verən ilk ölkə olub. Ancaq bu sahədə ABŞ və Avropanın bəzi ölkələrindən də irəliləyənə qədər. Dövlətin qadınlarla bağlı yürütdüyü siyasət gender bərabərliyinin təminatında böyük rol oynayır. Azərbaycan qadınları ictimai, siyasi, iqtisadi sahələrdə geniş iştirak edirlər. Müasir Azərbaycanda Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın gördüyü işlər hamımız üçün nümunədir".

AHİK sədri vurğulayıb ki, bir milyondan artıq üzvü birləşdirən həmkarlar ittifaqlarında qadınlar aktiv iştirak edirlər: "Üzvlərin 52,3 faizini qadınlar təşkil edir. Onların sosial rifahının yüksəldilməsi məqsədilə müxtəlif proqramlar icra olunur. Qadın hüquqlarına hörmət etmək və qorumaq hər birimizin borcudur. Qadınların ictimai-siyasi həyatda iştirakını artırmaq üçün əlimizdən gələni edəcəyik".

Xalidə GƏRAY, "Yeni Məsəvat"

Cənubi Qafqaz Rusiya, İran, Türkiyə və Avropa İttifaqı (Aİ) kimi dünya oyunçularının maraq düyünüdür. Azərbaycan bu müəkkəb geosiyasi hərəkətilikdə çeviklik, pragmatizm və öz maraqlarını dəqiq anlamaq əsasında strategiya qurur. Lakin Aİ hər zaman olduğu kimi ikili standartlarla oynayır: bir tərəfdən Azərbaycan qazını istəyir, digər tərəfdən isə demokratiya və insan haqları mövzusunda Bakı qarşısında tələblər irəli sürür. Azərbaycan isə bunu artıq narahatlıq kimi yox, təzyiq forması kimi qəbul edir.

Son günlər Aİ rəsmilərinin bu istiqamətdə açıqlamaları narahatlıq doğurmaqdadır. Məsələn, İrəvanda keçirilən Ermənistan-Aİ Parlament Tərəfdaşlığı Komitəsinin sessiyasındakı çıxışında Aİ-nin Ermənistandakı səfiri Vasilis Maraşos ermənilərin müdafiəsinə yönəlmiş çıxışında Qarabağla bağlı Azərbaycanın əleyhinə təxribatçı açıqlama da verib. Avropalı diplomat ermənilərin Qarabağdan könüllü getmələrini “zorla köçürülmə” adlandıraraq qeyd edib ki, Aİ o zamandan Ermənistanın yanındadır. Toplantıda çıxış edən Aİ-Ermənistan Parlament Tərəfdaşlığı Komitəsinin həmsədri Nils Uşakovs da bu kontekstdə provokativ açıqlamaları ilə diqqət çəkib. “Əlbəttə, Bakı və Moskva bu missiyanı hədəfə alıb, ittihamlar irəli sürürlər. Ancaq sual yaranır: silahsız müli missiya onlara hansı təhlükə yarada bilər? Onlar bunu sülh sazişinə təhlükə və ya maneə kimi baxmağa çalışırlar və başa düşmək çox vacibdir ki, Bakı bu əməkdaşlığı rədd edir və Aİ-nin Ermənistandakı missiyasını dayandırmaq istəyir, lakin Ermənistan silahlara qarşılıqlı nəzarət mexanizmi ilə bağlı təklif təqdim edib. Və bu, Ermənistanın özünün sülh gündəminə götürdüyü nümunədir və biz bunu dəstəkləyirik. Azərbaycanın bütün bunlara reaksiyasını anlamaq və şərh etmək çox çətin-dir”, - o deyib.

Milli Məclis Avropa İttifaqı-Ermənistan Parlament Tərəfdaşlığı Komitəsinin fevralın 25-də yaydığı bəyanatı şiddətlə qınayıb, bu sənədi Avropa Parlamenti ilə Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı qarayaxma kampaniyasının növbəti nümunəsi kimi qiymətləndirib.

Bes Avropa İttifaqı rəsmilə-

Avropa İttifaqı rəsmiləri niyə Azərbaycanı hədəf alıb?

Milli Məclis sərt bəyanat yaydı: “Avropalıların yanaşması ikiüzlülükdən başqa bir şey deyil”

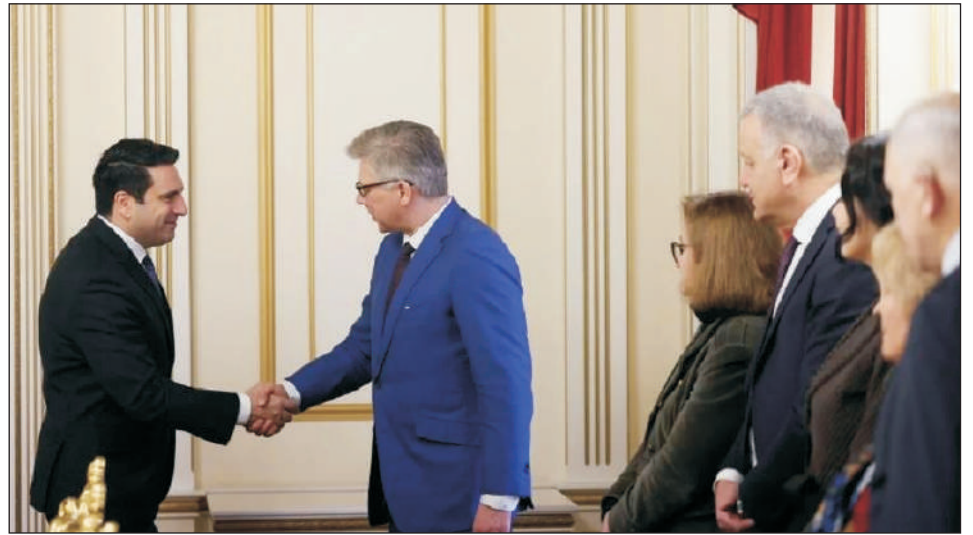
ri niyə Azərbaycanı hədəf alıb?

“Avropalı siyasətçilər artıq özlərini yığırdırmalıdır. Azərbaycan tam şəkildə müstəqil siyasət yürüdən nadir ölkələrdən biridir. Son illər bəzi dövlətlərin və nüfuzlu təşkilatların beynəlxalq hüquq normalarına münasibətdə siyasi avantürizm sərgiləmələri belə bir qənaətin formalaşmasına gətirib çıxarıb ki, Avropa məkanında demokratik dəyərlərə ikili standartlarla yanaşmaq tendensiyası gətdikcə güclənir. Müasir dövrdə bir sıra Qərb dövlətlərinin insan hüquqlarının müdafiəsi bəhanəsi ilə öz maraqlarını gerçəkləşdirmək cəhdlərinin tez-tez şahidi oluruq. Xüsusən də Ermənistanı açıq şəkildə müdafiə edən dövlətlər ölkəmizə qarşı zaman-zaman qarayaxma kampaniyası aparırlar. Ermənistanın işğalçı olduğunu elə erməni ideoloqları və işğalçı ölkənin rəhbər şəxsləri özləri də zaman-zaman etiraf ediblər. Ancaq dünya güclərinin ikili standartları işğalçı tərəfin layiqli cavabını almasına imkan verməyib”.

Bu fikirləri hakim **Yeni Azərbaycan Partiyasının deputatı Kamran Bayramov** “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib.

O qeyd edib ki, Ermənistan tərəfindən Azərbaycana məxsus beynəlxalq səviyyədə tanınan suveren ərazilərin təminin 30 il davam edən işğalı dövründə Aİ bunu heç vaxt qınamamışdı: “Lakin indi Avropa İttifaqı təcavüzkar dövlətin tərə-

fində dayanaraq “durbin diplomatiyası” aparır, onun hərbişməsinə kömək edir və bununla da Ermənistanın revanşist meyillərini qızışdırır. Üstəlik, ittifaq rəsmiləri heç vaxt Ermənistan-dan qovulan azərbaycanlıların geri qayıtmasına dəstək ifadə etməyib, Ermənistanda Azərbaycan mədəni irsinin qəsdən məhv edilməsini qınamayıb, nə də ki, bunu heç vaxt orada dilə gətirən kimsə olmayıb. Əgər söhbət həqiqətdən demokratiyadan və insan hüquqlarından gedirsə, Avropa İttifaqı bu məsələləri də işıqlandırardı, lakin söhbət Azərbaycan olunca, susmağa, özünü görməzliyə və eşitməzliyə vurmağa davam edir. Avropa İttifaqı səfirinin açıqlaması növbəti dəfə Azərbaycana böhtan atmaqdan ibarətdir. BMT faktaraşdırıcı missiyası Qarabağa gələrək etnik təmizləməyə dair sübut aşkarlamamışdı. Videogörüntülər də arxivdə qalır - ermənilər bölgəni gülə-gülə, şokolad, peçenye yeyə-yeyə öz xoşu ilə tərk edirlər. Fakt odur ki, Avropa Sülh Fondu Ermənistanı silahlandırır, Brüssel bölgəyə göndərdiyi casus şəbəkəsini yerləşdirməklə sərhədlərimizdə kəşfiyyat müşahidələri aparır. Əslində səfirin açıqlaması təcüüb doğurmur. Çünki qurumun sabiq baş diplomati Cozef Borrel də belə cəfəng ittihamlar səsləndirirdi. Burada sözsüz ki, məqsəd Azərbaycana təzyiq, ermənilərin isə könüllü almaqdır. Toplantıda çıxış edən Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan, Aİ-Ermənistan Parla-

ment Tərəfdaşlığı Komitəsinin həmsədri Nils Uşakovs və digər iştirakçılar da bu kontekstdə provokativ açıqlamaları ilə diqqət çəkiblər. Avropalı siyasətçilər artıq özlərini yığırdırmalıdır. Ən azından ABŞ-ın vitse-prezidenti Vensin “qoca qitə”ni çalxalayan çıxışını yada salsınlar”.

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı Brüsselin mərkəli niyyətinin hər kəsə məlum olduğunu söylədi: “Avropa İttifaqı hər zaman Azərbaycan və Ermənistan münasibətləri fonunda özünü proseslərin dinc yolla nizamlanmasının tərəfdarı kimi göstərib. Lakin mövcud reallıqlar tamamilə fərqlidir. İstər keçmiş Dağlıq Qarabağ münəqişəsi zamanı, istərsə də indiki situasiyada rəsmi Brüsselin riyakar, qərəzli addımları və yalan vədlərinin ardındakı məkirli niy-

yəti hər kəsə məlumdur. Avropa İttifaqı 30 il ərzində Ermənistanın işğalçı siyasətini hüquqi müstəvidə dəyərləndirmək əvəzinə, əksinə, əsassız təşəbbüslər və formatlarla açıq şəkildə İrəvanın maraqlarını müdafiə edib. Çox təəssüf ki, eyni rəşional yanaşma bu gün də davam etməkdədir. Avropalı siyasətçilər 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycanın Cənubi Qafqazda yaratdığı yeni geosiyasi reallıqları və konfiqurasiyanı qəbul etmək istəmir. Məhz bu səbəbdən ard-arda anti-Azərbaycan ritorikasının şahidi oluruq. Qalib tərəf kimi rəşmi Bakının sülh danışıqları kontekstində Ermənistan qarşısında irəli sürdüyü tələblər beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri çərçivəsindədir. Həmin tələbləri fərqli mənada canlandırmaq spekulativ yanaşmadır. Fransanın moderatorlu-

ğu və Brüsselin çətri altında Avropa İttifaqı missiyası Bakı və İrəvan arasında sərti dövlət sərhədinin delimitasiyası, Zəngəzur dəhlizinin açılması, Ermənistan Konstitusiyasından Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını əks etdirən maddələrin çıxarılması və yekun sülh sazişinin imzalanmasını mümkün qədər gecikdirməyə çalışır. Missiyanın artan provokativ addımları iki ölkə arasında gərginliyin artmasına xidmət edir. Belə olduğu təqdirdə əsassız iddialarla Azərbaycanı ittiham etmək qarşılaşdığımız növbəti ikili standartlar nümunəsidir. Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda üzleşdikləri enerji böhranını Azərbaycanın resursları hesabına həll etməyə çalışan avropalıların yanaşması ikiüzlülükdən başqa bir şey deyil”.

□ **Cavansir ABBASLI,**
“Yeni Müsavat”

Zori Balayan ölməkdə zorluq çəkir

Azərbaycanın qatı düşmənlərindən olan erməni ideoloqu iki dəfə əməliyyat keçirib, yaddaşı itib

Erməni terrorunun məşhur ideoloqlarından biri, yazıçı, ictimai xadim Zori Balayanla bağlı yeni xəbər yayılıb. Modern.az xəbər verir ki, Ermənistanın “Lurer.com” saytının məlumatına görə, bir müddət öncə - fevralın 10-da Zori Balayanın 90 yaşı tamam olub. Sayt onun oğlu Hayk Balayandan atasının vəziyyəti barədə açıqlama alıb.

Oğlu bildirib ki, atasına evdə təmtəraqsız yubiley mərasimi təşkil edə bilməyib. “Ölkəmizdəki ağır vəziyyətə və sağlamlıq problemlərinə görə biz bunu təmtəraqda, hansısa restoranda yox, evdə qeyd etdik”, - o deyib.

“Zori Balayanın səhəti hazırda necədir” sualını cavablan-

dıran oğlu “atam iki dəfə əməliyyat keçirib, onun başına gələnlər oldu, Allaha şükür, 90 yaşına çatdı” deyib. Oğlu Zori Balayanın ağır xəstə olduğunu gizlətməyib, onun yaddaşında problemlər olduğunu qeyd edib.

Erməni mətbuatı 90 yaşlı erməni terrorçunun sağ və ayaqda olduğuna dair sübut kimi onun fotosəklini də dərc edib. Amma şəklın fotomontaj olduğunu istisna etmək də olmaz.

Zori Balayan II Qarabağ müharibəsi ərəfəsində iflic olmuş, danışq qabiliyyətini itirmişdi. Bu səbəbdən o, hələ də 44 günlük müharibədəki məğlubiyyətə və 19-20 sentyabr 2023-cü il tarixli antiterror əmə-

liyyatlarından sonra qondarma “Artsax”ın darmadağın olmasına münasibət bildirməyib. Məlumatlara görə, yaddaşını itirən Zori Balayan 2020-ci ildən sonra Qarabağda nələr olduğu barədə anlaşıqsızdır.

10 fevral 1935-ci ildə Xankəndi şəhərində anadan olmuş Z.Balayan Birinci Qarabağ müharibəsinə səbəb olan separatçı hərəkatın təşəbbüskarlarından və ermənilərin bədnam “Miatsum” (“birləşmə”) şüarının müəlliflərindən biridir.

O, 80-ci illərin əvvəllərində yazdığı “Ocaq” əsəri ilə ermənilər arasında məşhurlaşmışdı. Bu kitabda Z.Balayan tarixi təhrif edərək, Qarabağın guya erməni torpağı olduğunu iddia

edib. O, həmçinin kitabda türkləri və azərbaycanlıları həm Rusiyanın, həm də Ermənistanın düşməni elan edib.

Z.Balayan həm də Xocalı soyqırımının təşəbbüskarlarındanıdır.

1988-ci ildə Zori Balayan digər erməni ideoloqu Silva Kaputikyanla birgə Moskvada SSRİ prezidenti Mixail Qorbaçovla görüşərək, ondan “Qarabağ məsələsini” Ermənistanın xeyrinə həll etməyi istəmişdi.

Zori Balayan 1994-cü ildə Bakı metrosunda törədilmiş qanlı terrorun sifarişçisi kimi də tanınmışdı.

Bununla əlaqədar Zori Balayana Azərbaycanda cinayət işi açılmışdı. 2005-ci ilin may

ayında Zori Balayan İnterpol tərəfindən İtaliyada beynəlxalq axtarışda olan şəxs kimi saxla-

nılmış, polis məntəqəsində 4 saat saxlandıqdan sonra sərbəst buraxılmışdı.

İrəvan sülh müqaviləsi ilə bağlı Azərbaycanın cavabını alıb, digər sahələrdə - kommunikasiyaların açılması, silahlara qarşılıqlı nəzarəti və yoxlanılması mexanizmi - hələ də cavabsız qalıb. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bunu Ermənistanın Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan deyib.

Qeyd edək ki, Azərbaycan 2024-cü ilin noyabrında sülh müqaviləsinin mətninə dair 11-ci təkliflər paketini Ermənistanla göndərmişdi. “Ermənistanın konstitusiyaya düzəlişlər vasitəsilə Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından qanuni şəkildə imtina etməklə normallaşma prosesində əsas maneəni aradan qaldıracağına gözləyirik. Ötən il ərzində Azərbaycan və Ermənistan birbaşa ikitərəfli müza-

kumət başçısı bildirib ki, İrəvan saziş layihəsi ilə bağlı Bakıdan cavab alıb. “Bu, artıq sülh müqaviləsinə 12-ci düzəlişdir. Sənəd Azərbaycanın bizim əvvəlki təkliflərimizə münasibətini əks etdirir. Hazırda cavab təşəbbüslərini formalaşdırmaq üçün onun təhlilini aparırıq” - Paşinyan qeyd edib. Onun sözlərinə görə, tərəflər sərhəddə avropalı müşahidəçilərin yerləşdirilməsi məsələsində razılığa

Sülh müqaviləsi ilə bağlı “top” Paşinyanda

Ermənistanın hökumət başçısı növbəti dəfə “val”ı dəyişdi, sülh nağıllarına başladı; **STM-in icraçı direktoru:** “Bizim tələb odur ki...”

kirelər yolu ilə, xüsusilə ikitərəfli sülh sazişinin hazırlanması, dövlət sərhədinin delimitasiyası və demarkasiyası istiqaməti daxil olmaqla, normallaşma prosesində əhəmiyyətli irəliləyiş əldə ediblər”. Bu sözləri **Azərbaycan xarici işlər nazirinin müavini Elnur Məmmədov** Cenevrədə İnsan Hüquqları Şurasının 56-cı Sessiyasının Yüksək Səviyyəli İclasında deyib. E.Məmmədov vurğulayıb ki, digər bir mühüm məsələ isə münəqişənin ilk illərində Ermənistanın qovulmuş 250 mindən çox azərbaycanlının təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə geri qayıtmasını təmin etməkdir: “Onlar beynəlxalq insan hüquqları hüququnun açıq-aşkar pozulması ilə öz ata-baba yurdlarından məhrum qalıblar. Bir vaxtlar Ermənistanın ən böyük milli azlığı təşkil edən Qərbi Azərbaycan ictimaiyyəsinin onların dinc qayıdışının asanlaşdırılması ilə bağlı dialoqa başlamaq çağırışlarına yenə də məhəl qoyulmur və bu sözlər Ermənistan hökuməti tərəfindən Azərbaycanın ərazi iddiası kimi qəsdən yanlış şərh edilir. Bu, BMT-nin müvafiq mexanizmləri tərəfindən lazımi qaydada nəzərdən keçirilməli olan bizi narahat edən məsələdir”.

Beləliklə, nazir müavini rəsmi Bakının gözləntiləri ilə bağlı dediklərindən belə qənaətə gəlmək olar ki, Azərbaycanın əsas tələbi gündəmdə qalır.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan isə jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, sülh müqaviləsinin iki bəndi hələ də razılaşdırılmayıb. Hö-

gələ bilməyib və Bakı hələ ki İrəvanın kommunikasiyaların açılması təklifinə rəsmi cavab verməyib. “Biz öz təkliflərimizi təqdim etmişik və Azərbaycandan müsbət cavab alacağımıza ümid edirik. Söhbət iki ölkə arasında dəmir yolu əlaqəsinin bərpasından, o cümlədən Azərbaycanın qərb rayonlarından Ermənistanın suveren ərazisindən keçməklə Naxçıvana yüklərin tranzitindən gedir. Öz növbəsində, Ermənistan Yerasx-Mehri (Arazdəyən-Mehri-red.) marşrutu üzrə dəmir yolu əlaqəsi imkanı əldə edəcək”, - Paşinyan əlavə edib.

Göründüyü kimi, Ermənistan rəhbərliyi vaxtaşırı “val”ı dəyişməkdədir. Mövcud proseslər perspektiv üçün hansı qənaəti yaradır? Ekspertlərin mövzumuzla bağlı maraqlı fikirləri var.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Azərbaycanın sülh danışıqları və sülh müqaviləsinin mətni ilə bağlı mövqeləri tam aydındır və bu mövqə dəfələrlə açıqlanıb: “Azərbaycanın təklifləri və ya şərtləri Ermənistanın suveren hüquqlarına xələl gətirmir, əksinə, onu möhkəmləndirir. Belə ki, sülh müqaviləsi bağlandıqda halda tərəflər beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərini, o cümlədən ərazi bütövlüyünün qarşılıqlı surətdə tanınmasını, sərhədlərin toxunulmazlığını, hücum etməməklə bağlı qarşılıqlı öhdəlikləri və s. qəbul etmiş olurlar”.

S.Məmmədov hesab edir ki, sülh müqaviləsinin hər iki tərəfin konstitusiyası-

sına uyğun olması da çox vacibdir: “Çünki müqavilədə konstitusiyaya zidd olan hər hansı müddəa, həmin müqavilənin tərəflərin biri tərəfindən etibarsız olunmasına və ləğvinə gətirə bilər. Təklif olunan layihələrdə Azərbaycan Konstitusiyasına zidd olan heç bir müddəa yoxdur. Ermənistan barədə isə bunu demək mümkün deyil. Ermənistanın müstəqillik aktında və konstitusiyasının preambulasında Azərbaycanın konkret ərazilərinə iddialar yer alıb. Bu baxımdan bizim tələb odur ki, konstitusiyaya dəyişiklik olmalıdır. Əks halda, sülh müqaviləsi Ermənistan üçün legitim sənəd olmayacaq və istədikləri vaxt Konstitusiyaya Məhkəməsi onun bəzi müddəalarının konstitusiyaya uyğun olmamasını əsas götürüb ləğv edəcək”.

Hüquqşünasın sözlərinə görə, bu səbəbdən də Azərbaycan tərəfi dəfələrlə bəyan edib ki, Azərbaycan dövləti Paşinyanla deyil, Ermənistanla müqavilə bağlamalıdır: “Paşinyan hakimiyyətdən getdikdən sonra hakimiyyətə gələn istənilən qüvvə bu halda sülh müqaviləsini şübhə altına alacaq. Ona görə konstitusiyaya dəyişiklik Azərbaycan tərəfi üçün prinsipial məsələdir. Son deportasiya zamanı Ermənistanın zorakı yolla qovulmuş insanların öz tarixi vətənlərinə dinc yolla qayıtmaq haqqı da Azərbaycan dövlətinin diqqət mərkəzində olan məsələdir. Burada həlli vacib olan çox məsələlər var. Ermənistan bununla bağlı aydın hüquqi mexanizmlər yaratmalıdır. Görünən budur ki, Er-

mənistan verdiyi bəyanatlara rəğmən, bu şərtlərin heç birinə hazır deyil”.

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə isə öz növbəsində qeyd etdi ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin 17 bəndinin 15-i razılaşdırılıb: “Ermənistan rəhbərliyinin bir neçə şərti sülhün gecikdirilməsinə gətirib çıxarır. Birinci, Ermənistan tərəfinin qarşılıqlı silahlara nəzarət mexanizmini təklif etməsi qəbul edilməzdir. İkinci, Avropa İttifaqının yarımhərbi mülki missiyasının sərhəddən mandatını iki il uzatması. Üçüncü, Zəngəzur dəhlizinin statusunun İrəvandan keçəcək yol statusunda olmasını. Halbuki Azərbaycan Naxçıvana maneəsiz gediş-gəlişin təmin olunmasını tələb edir. Azərbaycanın təklifləri məqbuldur və beynəlxalq hüquqa söykənir”.

M.Əsədullazadə qeyd etdi ki, Azərbaycan qalib olduğu halda, məğlub ölkə Ermənistanla güc dili ilə danışıq: “Hazırda beynəlxalq müstəvidə güc hüquqdan öndə gedir. Nikol Paşinyan isə sülhü gecikdirir. Guya məqsəd konstitusiyaya dəyişikliyinə gedib, seçkilərdən sonra sülh müqaviləsini imzalamaqdır. Amma Ermənistan silahlanır. İndiki halda düşünmürəm ki, Ermənistan hərbi təxribatlara cəsarət etsin. Çünki regional şərtlər bu ölkənin istəklərinin əleyhinədir. ABŞ və Avropa İttifaqı Rusiya və Ukrayna məsələsi ilə məşğul olur. Ermənistan Qərb üçün prioritet deyil. Ona görə də Azərbaycanın cavab addımları Paşinyanın mövqeyini zəiflədir. Bundan sonra isə xalq seçkidə ona etimad etməz. Fransa və bir neçə ölkə silahlar verməklə sülhün imzalanmasında maraqlı olmadıqlarını nümayiş etdirirlər. Nikol Paşinyanın ölkəsini xilas etmək üçün yol var. O, müstəqil siyasət ortaya qoyub, avantüraya getməyə bilər. Çünki Qarabağ məsələsi onlar üçün avantüradır. Sonu Ermənistan üçün qanlı və biabırçı oldu. Əgər yenidən baş qaldırsalar, Azərbaycan Zəngəzur dəhlizini güc yolu ilə açar. Bundan əlavə, Ermənistan konstitusiyaya dəyişikliyinə gedir. Çünki Nikol Paşinyan bu konstitusiyanın müasir çağır-

Delimitasiya 1978-ci il xəritəsi əsasında aparılır?

Tavuşda delimitasiya 1978-ci il sərhədi boyunca davam edəcək. 1978-ci il xəritəsində 1976-cı ilə müqayisədə Ermənistan SSR bir neçə kvadrat kilometr ərazi itirib.

Bu barədə “Sputnik Ermənistan” məlumat yayıb.

Məlumatla görə, SSRİ Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının Ermənistan və Azərbaycan SSR arasında sovet inzibati sərhədinin göstərildiyi 1976-cı il xəritəsində (Gürcüstan SSR-dən Sevkar kəndinə qədər) qara, bəzi yerlərdə isə qırmızı rəngdə iki nöqtəli xətt dərhal müşahidə olunur: “Məsələ burasındadır ki, 1976-cı ilin orijinal və qara rənglə işarələnmiş sərhədi 1978-ci ildən qırmızıya düzəldilib. Xəritə fraqmentindən göründüyü kimi (Gürcüstan sərhədindən Berekamavan kəndinə qədər) sərhəd marşrutunun dəyişdirilməsi nəticəsində Azərbaycan SSR-ə xeyli çox ərazi keçib. Təxmini hesablamalarımıza görə, Ermənistan SSR təxminən 5,8 kvadrat kilometr ərazi itirib”.

Nəşr Ermənistan delimitasiya komissiyasının rəhbəri, baş nazirin müavini Mger Qriqoryanın ofisinə delimitasiyanın hansı sərhəddə aparılacağı ilə bağlı sorğu göndərmişdi. “İki ölkənin delimitasiya komissiyalarının birgə fəaliyyəti haqqında əsasnamənin ön sözündə delimitasiya prosesinin əsas prinsipi kimi 1991-ci il Almatı Bəyannaməsi təsbit edilmişdir. Beləliklə, bütün delimitasiya prosesi dağılma zamanı mövcud olan və Sovet Ermənistanı ilə Sovet Azərbaycanı arasında mövcud inzibati sərhədi əks etdirən hüquqi cəhətdən əsaslandırılmış sənədlər və xəritələr əsasında aparılacaqdır”, - ofisdə sorğuya belə cavab verilib.

Xatırladaq ki, 2024-cü il mayın 15-də Ermənistan və Azərbaycan baş nazirlərinin müavinləri Mger Qriqoryanın və Şahin Mustafayevin sədrliyi ilə iki ölkənin sərhədində delimitasiya komissiyalarının doqquzuncu iclası keçirilib. Sonra 1979-cu ildə növbətçilik prosedurundan keçmiş SSRİ Silahlı Qüvvələri Baş Qərargahının 1976-cı il topoqrafik xəritəsinə uyğun olaraq Bağanis/Bağanis-Ayrim-Berkaber/Qızıl Hacılı bölməsində sərhədin delimitasiyasına dair protokol razılaşdırılıb. Artıq 16 yanvar 2025-ci il tarixində Ermənistan və Azərbaycan baş nazirlərinin müavinləri Mger Qriqoryan və Şahin Mustafayevin rəhbərlik etdiyi komissiyaların yeni görüşünün yekunlarına əsasən tərəflər sərhədin delimitasiyası üçün yeni sahə müəyyənləşdirib. Onlar dövlət sərhədinin şimal hissəsindən - Ermənistan, Azərbaycan və Gürcüstan sərhədlərinin qovuşduğu ərazidən, daha sonra isə cənub istiqamətində şimaldan cənuba, Ermənistan və Azərbaycanın İranla sərhədinə kimi delimitasiyası üzrə işlərə başlamaq barədə razılığa gəliblər.

■ “Yeni Müsavat”

nişlara cavab vermədiyini, ölkəsini inkişafdan saxladığını etiraf edib”. Ümumi götürəndə ekspert hesab edir ki, bu il Ermənistanla sülh müqaviləsi bağlanması gözlənilir: “Da-

nişqlar davam edəcək. Nəticədə Ermənistan Zəngəzur dəhlizinin maneəsiz gediş-gəlişinə razı olacaq”.

■ **E.PASASOY,**
“Yeni Müsavat”

Putinlə görüşüb Azərbaycana gəldi

Umaru Sisoku Embalo

Qvineya-Bisau Respublikasının Prezidenti Umaru Sisoku Embalo fevralın 27-də Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfərə gəlib. Hər iki ölkənin dövlət bayraqlarının dalğalandığı Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda ali qonağın şərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Qvineya-Bisau Prezidentini hava limanında Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin birinci müavini Yaqub Eyyubov, xarici işlər nazirinin müavini Yalçın Rəfiyev və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Azərbaycan və Qvineya-Bisau Respublikası arasında ikitərəfli münasibətlər 27 avqust 1992-ci il tarixində başlayıb, ölkələrimiz arasında diplomatik əlaqələrin yaradılması haqqında protokol imzalanıb.

Qvineya-Bisau Respublikasının Rusiya Federasiyasındakı səfiri iqamətgahı Moskva şəhərində olmaqla eyni zamanda Azərbaycan Respublikasında akkreditə olunub.

Azərbaycanla Qvineya-Bisau arasında əlaqələr əsasən BMT və İOT çərçivəsində inkişaf etdirilir. Beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində ölkələrimiz arasında aparılan əməkdaşlıq yüksək qiymətləndirilir, həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli formatlarda əməkdaşlıq uğurla həyata keçirilir və münasibətlər qarşılıqlı hörmət və dəstəyə əsaslanır. Afrika ölkələri ilə əməkdaşlığımıza verilən əhəmiyyət çərçivəsində bu ölkə ilə siyasi, iqtisadi, mədəni, turizm, təhsil, elm və digər sahələrdə əlaqələrin gücləndirilməsi və daha da inkişaf etdirilməsi baxımından yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyəti vacibdir.

2021-ci il tarixində Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Antalya Diplomatiya Forumu çərçivəsində Qvineya-Bisau Respublikasının xarici işlər naziri Suzi Barboza ilə görüşüb.

Qeyd edək ki, Qvineya-Bisau Respublikasının Prezidenti Umaru Sisoku Embalo bir gün əvvəl Moskvada dövlət səfərində olub və Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə də görüşüb.

□ **Elşən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Rəhim Qaziyev Rusiya agentidir?

Kəçmiş müdafiə naziri Rəhim Qaziyevin Müsavat Partiyasının başqanı, parlamentin sabiq sədri İsa Qəmbərin vaxtilə Bakıda erməni deputatlarla gizli danışıqlar apardığı iddiasına partiya sədrinin müavini Gülağa Aslanlı reaksiya verib.

G.Aslanlı Rəhim Qaziyev və Qurban Məmmədovun tək Müsavat Partiyasına və İsa Qəmbərə yox, ümumilikdə Azərbaycana qarşı olduğunu söyləyib: "Hansısa yolla gündəmdə qalmaq üçün Rəhim Qaziyev, Qurban Məmmədov kimi adamların niyyətini tutmaq lazımdır. Onların niyyəti tək Müsavat Partiyasına, İsa Qəmbərə qarşı olmaq deyil, onlar həm də bütövlükdə Azərbaycana qarşıdırlar. Hər ikisi indiki halda bütövlükdə Azərbaycana qarşıdırlar. Onlar Azərbaycanın o vaxtkı parlamentinə də qarşıdırlar".

O deyib ki, Rəhim Qaziyev özünün Rusiya agent olduğu sübut olunduğu halda yenə də özünə haqq qazandırmaq üçün digərlərinə şər-böhtan atmaqla məşğuldur: "Müsavat Partiyasını, İsa Qəmbəri ləkələmək heç də ona başucalığı gətirməz. Müsavat Partiyası ciddi adam olmadığı üçün onun sözlərini müzakirə predmetinə çevirmək istəmir".

Prezidentin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevin İsraildəki təmaslarından sonra Ankaraya səfər etməsi təhlilçilərin diqqətini cəkib. Qeyd edək ki, Hikmət Hacıyev fevralın əvvəlində İranda, fevralın 19-da isə İsraildə səfərdə olub. Türkiyəyə səfəri çərçivəsində isə xarici işlər naziri Hakan Fidanla, daha sonra Türkiyə Prezident Administrasiyasının Kommunikasiya İdarəsinin rəhbəri Fəxrəddin Altunla görüşüb. Görüş zamanı Azərbaycanla Türkiyə arasında ikitərəfli əməkdaşlıq, global və regional gündəlikdəki məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

H.Hacıyev Türkiyə Prezidentinin xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə baş müşaviri Akif Çağatay Kılıçla görüşüb. Görüşdə Azərbaycanla Türkiyə arasında mövcud strateji müttəfiqlik münasibətlərinə diqqət çəkilib, ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məsələləri müzakirə edilib. Bəldir ki, Türkiyə Azərbaycana qardaş ölkə, İsrail isə ölkəmizin strateji tərəfdaşdır. Rəsmi Bakının mövqeyi belədir ki, "Azərbaycanın dostları da bir-biri ilə dost olsunlar".

Bəldir ki, Qəzzadakı müharibəyə görə payızda ilk dəfə Ərdoğan elan etdi ki, İsrailin Yaxın Şərqdəki hədəflərindən biri də Türkiyə əraziləridir. Bundan sonra iki ölkə münasibətləri daha da pisləşdi. Ötən ilin sonunda isə Ərdoğan Türkiyə və İsrail hökumətləri arasında əlaqələrin tam dayandırıldığını bildirib. Siyasətdə əbədi dostluq və düşmənçilik yoxdur. Qəzzada atəşkəs və sülh müzakirələri regionda dövlətlər arasında siyasi əlaqələrə də təsir edəcək. Bu mənada İsrail-Türkiyə gerginliyinin əbədi olaraq qalacağını düşünmək sadəlövhlük olardı. Təbii ki, hazırda Türkiyə ilə İsrail arasında Yaxın Şərq mövzusunda gerginlik qalmaqdadır. Azərbaycan Türkiyənin bölgədəki mövqeyini dəstəkləyir. Bir sözlə, ağıllı, uzaqqörən diplomatiya həyata keçirən Azərbaycan artıq regional çərçivədən çıxaraq global proseslərin fəal iştirakçısına çevrilir.

Bu barədə "Yeni Müsavat"a şərhində **millət vəkili Elçin Mirzəbəyli** bildirdi ki, dünyada və regionda baş verən prosesləri dövlətimizin diqqət mərkəzində saxlaması, həmçinin rəsmi Bakının, Azərbaycan üçün mühüm önəm daşıyan tərəfdaş və müttəfiq ölkələrlə diplomatik təmasları təbii qəbul edilməlidir: "Türkiyə Azərbaycanın ən yaxın strateji müttəfiqidir, İsrailin isə ölkəmizlə sıx tərəfdaşlıq əla-

Bakı global proseslərin mərkəzində- üç ölkə ilə müzakirələr

Azərbaycan çevik xarici və təhlükəsizlik siyasəti yürüdür, müəyyən təhlükələrə və çağırışlara anında reaksiya verir

qələri var. Bu xüsusda Türkiyə ilə İsrail arasında da diplomatik təmasların qırılmaması, ziddiyyətlərin daha da dərinləşməməsi, maraqların koordinasiya edilməsi və uzlaşdırılması ölkəmiz və bölgəmiz üçün əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan Suriyada, bütövlükdə isə Avrasiyada qardaş Türkiyə ilə birlikdə, ilk növbədə sabitliyə və təhlükəsizliyə xidmət edən orta qardaşlardan çıxış edir. Demək olar ki, əksər məsələlərlə bağlı Bakı və Ankaranın xarici siyasət prioritetləri eynidir. Məlum olduğu kimi, baş nazir Benyamin Netanyahu İsrail ordusunun Suriyanın Colan təpələri və ona bitişik bufer zonasında mövcudluğunu "qeyri-müəyyən müddətə" saxlayacağını bəyan edib və bu bəyanat haqlı olaraq, Suriyanın ərazi bütövlüyünü birmənalı şəkildə dəstəkləyən Ankaranın sərt reaksiyasına səbəb olub. Nə qədər ziddiyyətli və bəzən həddindən artıq kəskin də olsa, Türkiyə-İsrail münasibətləri bölgənin lakmus kağızıdır və regionun təhlükəsizliyi, ilk növbədə bu iki ölkənin münasibətlərindən asılıdır. Ölkəmiz regional proseslərin aparıcı, global geosiyasi dəyişikliklərin aktiv oyunçusu kimi bölgədəki təhlükəsizlik mexanizmlərinin kənar müdaxilələrə münasibətdə dayanıqlı olmasının tərəfəndir. Hesab edirəm, bu istiqamətdə göstərilən fəaliyyətin bütün konturları belli olmasa da, ölkəmiz tərəfindən

göstərilən səylər, Azərbaycanın təkə türk dövlətləri arasında deyil, daha geniş bir coğrafiyada birləşdirici və tənzimləyici bir funksiyasını uğurla həyata keçirdiyini təsdiqləyir".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Hikmət Hacıyev Prezidentin xüsusi tapşırıqlarını yerinə yetirir: "İran, İsrail və Türkiyə səfərləri də bundan xəbər verir ki, Azərbaycan çevik xarici və təhlükəsizlik siyasəti yürüdür, müəyyən təhlükələrə və çağırışlara anında reaksiya verir". İrana səfərdə bu ölkə prezidenti ilə körpülər yaradılır və Məsud Pezeşkiyanın da Azərbaycana münasibəti müsbətdir. Problem ondadır ki, İranın mühafizəkar dairələri iki ölkənin münasibətlərinin normallaşmasına mane olurlar. Eyni zamanda Azərbaycan İranın rəsmi strukturları ilə də münasibətlərə çalışır. Pezeşkiyan da yəqin ki, bu il ərzində Azərbaycana səfər edəcək. Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyevin İsrailə səfərlərində də yəqin ki, regionda baş verən hadisələrin analizi, fikir mübadiləsi aparılıb. Bu dəfə hətta baş nazir Benyamin Netanyahu ilə görüşün reallaşması isə müzakirə edilən məsələlərin daha ciddiliyindən xəbər verir. Netanyahu'nun Donald Tramp administrasiyası ilə normal tərəf-

daşlıq münasibətlərində maraqlıdır. Bu məsələlərdə də Netanyahu bir körpü rolunu oynaya bilər. Çünki İsrail bölgədə Azərbaycanın yerini və rolunu yüksək qiymətləndirir. Eləcə də Türkiyə amilinin də müzakirə olunduğunu söyləmək mümkündür. Azərbaycan Türkiyə-İsrail münasibətlərinin yaxşılaşmasında rol oynaya bilər. Türkiyə bizim strateji müttəfiqimiz, İsrail strateji tərəfdaşımızdır. Azərbaycan bu iki dövlət arasında münasibətlərin gərgin olmasını istəmir. Ona görə də münasibətlərin normallaşması üçün çalışır".

Politoloq qeyd etdi ki, Hikmət Hacıyevin İsraildən sonra Türkiyəyə səfəri də çox vacib və əhəmiyyətlidir: "Məlumdur ki, cənab Hacıyev Türkiyədə çox mühüm şəxslərlə, çox vacib görüşlər keçirib. Bu görüşlərdə də böyük ehtimalla regional məsələlər müzakirə olunub. Eyni zamanda Ermənistan-Azərbaycan sülh danışıqlarının, Moskva-Bakı münasibətlərinin, İran məsələsi, Gürcüstan, Azərbaycan və Türkiyə arasında olan əməkdaşlığın genişləndirilməsinin müzakirə olunduğunu söyləmək mümkündür. Hikmət Hacıyev Türkiyədə görüşlər həyata keçirərək xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov da Səudiyyə Ərəbistanında səfərdə idi. Rusiya-Ukrayna müharibəsi bitərsə, Rusiyanın yeni hədəfləri ola bilər, Cənubi Qafqazı da bu zaman müəyyən təhlükələr gözləyə bilər. Bu məsələlərin də müzakirəsinə son zamanlar daha çox ehtiyac yaranıb. Bütün bu məsələləri Azərbaycan təbii olaraq öz tərəfdaşları, region ölkələri ilə müzakirə edir. Bu mənada Hikmət Hacıyevin səfərlərinin əhəmiyyəti, apardığı danışıqların rolu böyükdür".

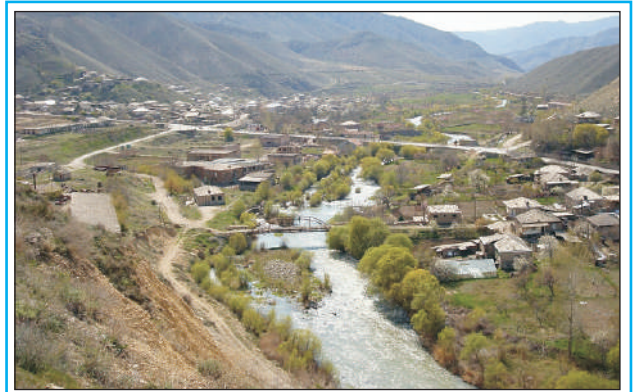
□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Ermenistan hakimiyyəti daha bir atom elektrik stansiyasının tikintisini müzakirə edir. Bu barədə ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Ararat Mirzoyan məlumat verib. "Hazırda biz kiçik modul reaktorların xüsusiyyətlərini ətraflı öyrənirik", - TASS onun sözlərindən sitat gətirir.

zərər görməsi qaçılmazdır. AES Çernobilda istifadə edilən oxşar texnologiya ilə inşa edilib və reaktoru ikinci qoruyucu təhlükəsizlik örtüyü olmadan fəaliyyət göstərir və bu cür fəaliyyət regionda ekoloji təhlükəsizliyə ciddi təhdid mənbəyi olaraq qalır. AES-də hər hansı qəza baş verərsə, yalnız Ermənistanın deyil,

şamordan qaynaqlanaraq bəzi nüvə materiallarının qanunsuz ticarətinin aparılmasının narahatlıq doğurduğunu vurğulamışdı. Ümumiyyətlə, Azərbaycan dəfələrlə beynəlxalq platformalarda Metsamor AES-in fəaliyyətini davam etdirməsi ilə bağlı ciddi narahatlığını bildirib, təəssüf ki, beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanı

rılsa belə, onun yerini daha təhlükəli modul tipli stansiyalar tutacaq. İkincisi, Ermənistan onsuz da müstəqil deyil və enerji məsələsində də daha çox Rusiyadan, İrandan asılıdır. Yuxarıda xatırladığım müqavilənin məlum müddəasını da ABŞ ona görə oraya daxil edib ki, Ermənistanı enerji məsələsində də öz

Rusiya nəsrində Azərbaycanın Arpaçayı çirkləndirməsi iddiası

Bu yaxınlarda Rusiyada çap edilmiş kitabda Bərgüşad və Arpaçayın guya Azərbaycandan Ermənistanı axdığı və çirkləndirildiyi qeyd olunub.

Bunu "Environmental Protection First" (EPF) Koalisiyasının həmtəsisçisi, **Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi yanında İctimai Şuranın rəhbəri Amin Məmmədov** Ermənistanın mineral xammal resurslarının rəqəmsal xəritəsinin təqdimatında deyib.

O, kitabı Bakıya gətirdiyini və araşdırmağa başladığını bildirib: "Həmin kitabın müəllifi faktları saxtalaşdırmaqla ictimaiyyətə yanlış məlumat verir. Hazırda həmin kitabın araşdırılmasını davam etdiririk".

A.Məmmədov vurğulayıb ki, Ermənistanın dağ-mədən sənayesinin zərərləri, həmçinin çayları çirkləndirməsi İran mediasında da müzakirə olunur: "Bu günlərdə İranın ekoloji problemlər üzrə ixtisaslaşmış nəşri olan "Pəyam-e ma" qəzeti Araz çayının çirklənməsi ilə bağlı geniş hesabat dərc edib. Hesabatda açıq yazılır ki, Araz çayı 59 ağır metalla yüksək dərəcədə çirkləndirilib. Suyu çirkləndirən əsas elementlər alüminium, arsen, mis, manqan, molibden, qurğuşun və vanadiumdur, bunlar əsasən Ermənistanın dağ-mədən müəssisələrindən qaynaqlanır".

Təbiətə yarım milyondan çox zərərə görə cinayət işi açıldı

İmişli və Abşeronda zəbt edilən müxtəlif növ hasilat işləri ilə bağlı cinayət işi başlanıb. Bu barədə Baş Prokurorluğun mətbuat xidməti məlumat yayıb. Qeyd olunub ki, Baş Prokurorluğun Cinayət təqibindən kənar icraatlar idarəsində İmişli və Abşeron rayonları ərazisində vəzifədən sui-istifadə etməklə yerin təkinin istifadə qaydalarının pozulması, qanunsuz hasil edilmiş qarışıq süxur kütləsinin külli miqdarda ziyan vurulmaqla gizli olaraq talanması və torpaq sahəsinin qanunsuz zəbt edilməsi faktları ilə bağlı araşdırma aparılıb.

Araşdırmalarla İmişli rayonu ərazisində yerləşən "İmişli" qum-çınqıl yatağında "Azqum" MMC, Abşeron rayonunun Güzdək qəsəbəsi ərazisində yerləşən "Güzdək" əhəngdaşı yatağında Rövşən Feyziyev və Anar Xəlilova məxsus karxananın vəzifəli şəxsləri tərəfindən öz səlahiyyətindən sui-istifadə etməklə torpaq sahələri zəbt edərək qanunsuz hasilat işlərinin aparılması, həmçinin Abşeron rayonunun Pirekəşkül kəndinin ərazisində qeyri-əşkar şəraitdə qanunsuz olaraq hasil edilmiş qarışıq süxur kütləsinin külli miqdarda ziyan vurmaqla gizli olaraq talanması nəticəsində təbiətə 628 min manatdan artıq ziyan vurulmasına əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Həmin faktlara görə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işləri başlanaraq istintaqın aparılması üçün aidiyyəti üzrə Baş Prokurorluğun İstintaq idarəsinə və daxili işlər orqanına göndərilib.

ABŞ Metsamorda yerin altında bunu tikəcək - regiona təhlükə

İrəvan rəsmiləri Moskvada olanda AES-in Rusiya texnologiyası ilə qurulacağını, Vaşinqtonda isə bu ölkənin modul tipli stansiyasını quraşdıracaqlarını vəd verirlər

Qeyd edək ki, ölkənin baş naziri Nikol Paşinyan hələ ötən il Ermənistanda modul tipli AES tikintisi ilə bağlı strateji qərar qəbul edildiyini, amma texnologiyanın təchizatçısı olacaq ölkə seçilmədiyini demişdi. Maraqlıdır ki, İrəvan rəsmiləri Moskvada olanda AES-in Rusiya texnologiyası ilə qurulacağını, Vaşinqtonda isə ABŞ-in modul tipli stansiyasını quraşdıracaqlarını vəd verirlər.

ABŞ-la Ermənistan arasında imzalanmış Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasında Amerika ilə nüvə enerjisi sahəsində əməkdaşlıq da var. Erməni mediası yazır ki, İrəvan enerji suverenliyini itirə, Metsamor AES-dən imtina edə və ABŞ-ın kiçik modul stansiyalarının riskli texnologiyaları sınaqdan keçirilə bilər. Qeyd olunur ki, Paşinyan hakimiyyəti amerikalıları sevindirmək üçün Ermənistanda elektrik enerjisinin 40%-ni istehsal edən səmərəli işləyən AES-i alternativ enerji ilə, hələ öyrənilməmiş modul tipli atom elektrik stansiyaları, günəş panelləri və elektrik enerjisi ilə əvəz etməyə hazırdırlar. Qeyd edək ki, Ermənistanın Rusiyanın "enerji köləliyindən" qurtulmaq üçün Metsamordan Amerikanın xeyrinə imtina edə biləcəyi haqda xəbərlər yeni deyil. Ekspertlərə görə, ABŞ-da kiçik modul reaktorlarında da yüksək zənginləşdirilmiş urandan istifadə edilir. Təhlükəsizliyin təmin edilməsi tikintinin mürəkkəbliyi hesabına baş verir. Reaktorun yerin altında demək olar ki, beş mərtəbəli bina hündürlüyündə yerləşdirilməsi planlaşdırılır. Reaktorun dəyəri isə bir milyard dollar kimi qiymətləndirilir. Mütəxəssislər isə bildirir ki, köhnə və zəruri təhlükəsizlik tələblərinə cavab verməyən Metsamor AES regional fəlakət mənbəyidir. Bu stansiyada hər hansı ciddi qəza baş verəcəyi təqdirdə, region dövlətlərinin əhalisinin, təbiətinin və iqtisadiyyatının ciddi

Türkiyənin, İranın, bütün Cənubi Qafqaz və Yaxın Şərq ölkələrinin də ciddi ziyan görcəyi proqnozlaşdırılır.

Politoloq Qabil Hüseynli bildirdi ki, Azərbaycan və Ermənistan BMT-nin Avropa İqtisadi Komissiyasının Transsərhəd Ətraf Mühitə Təsirin Qiymətləndirilməsinə dair Konvensiyasının üzvləridir. Ancaq Ermənistan üzərinə götürdüyü öhdəlikləri, konvensiyanın tələblərindən irəli gələn məsələləri yerinə yetirmir: "Bu konvensiyaya görə, potensial təhlükəli layihələrin ətraf mühitə təsirinin qiymətləndirilməsi yalnız dövlət daxilində deyil, həm də bu obyektlərin təsirinə məruz qala biləcək qonşu ölkələrdə ictimai müzakirələri əhatə etməlidir. Lakin Ermənistan beynəlxalq müqavilələrin tələblərini tamamilə nəzərə almır. Prezident İlham Əliyev iki il öncə Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentliyin Baş direktorunu qəbul edərkən Metsamor AES təhlükəsi haqda da danışmışdı. Prezident İlham Əliyev nüvə təhlükəsizliyi probleminə toxunaraq Ermənistanda Metsamor AES-in fəaliyyət göstərdiyini, onun Azərbaycana, Türkiyəyə, Ermənistanı və bütün regiona böyük nüvə təhlükəsi yaratdığını bildirmiş, bu stansiyanın köhnə texnologiya ilə çalışdığını, onun ciddi texniki problemlərinin olduğunu diqqətə çatdırmış və Met-

nin öhdəliklərini yerinə yetirməsinə hələ də müvəffəq olmayıb. Metsamor AES-in fəaliyyətinin dayandırılması üçün beynəlxalq təşkilatlar və region ölkələri tərəfindən potensial fəlakətin qarşısının alınması məqsədilə səylər daha da gücləndirilməsi və konkret addımların atılması artıq dərəcədə önəmlidir".

Politoloq qeyd etdi ki, Ermənistan hakimiyyəti Metsamor AES-in fəaliyyətinin tamamilə dayandırılması çağırışlarını nəzərə almamaqla kifayətlənmir. Əksinə, Ermənistanda modul tipli adı ilə yeni AES-lər tikmək fikrinə düşüb: "Bir neçə ay öncə Co Baydenin hakimiyyətinin son həftələrində ABŞ-la Ermənistan arasında imzalanmış Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasında Amerika ilə nüvə enerjisi sahəsində əməkdaşlıq edilməsinə nəzərdə tutan müddəanın olduğu məlumdur. Nikol Paşinyan hökuməti bu müddəanı fürsət görür. Erməni mediası yazır ki, ABŞ Ermənistanda modul tipli AES-lər, reaktorlar tikərsə, bu, Ermənistanın enerji suverenliyinin itirilməsi ilə nəticələnə bilər, İrəvanın Metsamordan imtinasına gətirib çıxarar. Ekspertlər bildirir ki, bundan sonra ABŞ-ın kiçik modul stansiyalarının riskli texnologiyaları sınaqdan keçirilə bilər. Belə çıxır ki, Metsamor AES dayandı-

təsiri altına sala və Rusiya təsirindən mümkün qədər uzaqlaşdırarsın.

2023-cü ilin mayında Rusiyanın "RosAtom" Dövlət Korporasiyasının baş direktoru Aleksey Lixaçev və onu müşayiət edən nümayəndə heyəti İrəvanda baş nazir Nikol Paşinyanla görüşmüşdü. O zaman baş nazir Paşinyan Ermənistanla "RosAtom" korporasiyası arasında əməkdaşlığın vacibliyini vurğulamışdı, bu əməkdaşlıq çərçivəsində bir sıra birgə layihələrin uğurla həyata keçirildiyini demişdi. Nikol Paşinyan nüvə enerjisi sahəsində tərəfdaşlığa toxunaraq, Ermənistan AES-in ikinci enerji blokunun ömrünün uzadılmasında "RosAtom"un rolunu da qeyd etmişdi. Görüşdə Ermənistanı yeni atom enerji blokunun tikintisi, nüvə təbəbəti sahəsində mümkün əməkdaşlıq üçün də müzakirə aparıldığı barədə məlumat yayılmışdı. İndi belə çıxır ki, Paşinyan xarakterinə uyğun olaraq eyni vaxtda iki stulda oturmaq istəyir, həm Rusiyadan, həm də ABŞ-dan AES məsələsində ciddi dəstək almağa çalışır. Eyni zamanda istisna deyil ki, ABŞ tərəfindən modul AES-lər Ermənistanda qurulduqdan sonra Rusiyaya "xoş gəldin" deyəlsin. Bunu da İrəvan Metsamorun istismar müddətinin bitməsi ilə əsaslandırma bilər.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Diferensial çərşənbə

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Yaxud küləkəyən idarələr

Deyir ölkəmizin filan internet provayderi Azərbaycan üzrə ən sürətli provayder seçilibdir. Sanki ondan başqası da varmış. Görəsən, ikinci, üçüncü yerləri kim tutub? Yəni həmin şirkət. Bu saat ölkədə özünü parçalasan da başqa rəqib şirkət, alternativ tapmaq mümkün deyil.

Bütün sahələrdə belə inhisarlar, monopolizmlər var, zəhmətkeşin seçim imkanı sıfıra yaxındır. Bəzən "azad bazar", "rəqabət" görüntüsü yaratmaq üçün eyni şirkətin məhsulu bazara bir neçə fərqli adla çıxarılır. Ərzaq rəflərində, məsələn, eyni şirkətin eyni bitkidən alınan yağlarını azı 4-5 çeşiddə görürsən.

Əlbəttə, elənin gələn belədir, dözümlü, əlacımız nədir ki? (Nəinki el, planetdə vəziyyət xarəbdir). Ancaq adama minnət qoymaqları olmaya. Bu, bir az pis təsir ələyir. Çox yox, bir az.

Örnek üçün, bugünlərdə Su çərşənbəsi münasibətilə su idarəsi bir sürü ziyanlı və jurnalisti yığib apardı Ceyranbatan anbarına, boyunlarından daş asıb batırdı. Zarafat edirəm, hələlik bu mərhələyə çatmamışıq, anbara əsrarəngiz səyahətin mənası isə guya xalqa suyun təmizlənməsi prosesləri-filan haqda olduqca tapılmayan, nadir məlumatlar vermək idi (şəxsən mən həmin reportajlardan suyun həyat mənbəyi olaraq qaldığını öyrəndim). Ancaq çox insafsız olmağa, suyun maye dəyərini bizə dedilər.

Sən demə, bizə bu saat suyu azı 2 dəfə ucuz satmışlar. Tulalet pulu ilə birgə kubuna 1 manat gedir, ancaq təxminən 2 manata başa gəlmiş. İdarə hökumətə, Tarif Şurasına müraciət edib, yəqin qiymət qaldırılacaq və sairə.

Burada bizim əlacımız nədir? Onsuz suyu əhaliyə çatdırmaq üçün alternativ heç bir şirkət, idarə-zad yoxdur. Nə qopartsalar, verməliyik. Lakin niyə idarə həmin bu 2 manatın haradan ortaya çıxdığını açıqlamır? Suyun maye dəyəri bu qədərdirsə, o zaman su idarəsinə başçılıq etmiş müdirlərin bahalı villaları, Misir müəllim demişkən, "restoran və dükanları" haradan ortaya çıxıb?

Təbii ki, suyun 1 kubmetrinin dəyəri 2 manat olacaq. Bu qədər oğru, dələduz, rüşvətxor su xəttinin üzərinə çökübsə, başqa nə qiymət alınmalıdır? Nağıllardakı suyun başına yatan əjdahalar bizim məmurların yanında uşaq oynucağıdır - Tahir Kərimlinin bir vaxt oynatdığı fiqurdan. Tək biz belə fikirləşmirik, hətta Hesablama Palatası kimi ağır orqan da vaxtaşırı su xidmətlərində çoxlu qüsurlar tapır. Ən son 2024-ün dekabrında belə hesabat yaymışdılar. O hesabatda suyun regionlarda bərbad idarə edilməsi üzündən şorənlaşmanın artdığı qeyd edilmişdi.

Nəticəsi olurmu? Əlbəttə. Məsələn üçün, meliorasiyaya baxan korupsioneri sonra baş nazirə müşavir və köməkçi təyin edirlər.

Elə bu son anbar səyahətində su idarəsinin rəsmisi özü də etiraf etdi ki, respublika üzrə suyun hardasa 18 faizi itkiyə gedir, Abşeron yarımadasının bəzi yerlərində isə bu itki hətta 40 faizdən çox olur. İtkinin qarşısını almaq yerinə, onun dəyərini əhaliyə şəlləmək istəyirlər.

Ümumiyyətlə, Bakıda və Abşeron yarımadasında yaşayan hər kəs ömrü boyu ən azı 1-2 dəfə hansısa su xəttinin çəkilişində iştirak edib. Bu, absolyutdur, mütləqdir. Mən özüm həm çoxbloklı binada, həm həyət evində yaşamışam, hər ikisində su xətti çəkməli olmuşuq və bu işlər davamlı olub. Az qalır ki, gedək Oğuz-Qəbələdən boru xətti çəkək. Müştəri xidmətləri it günündə, qəza xidməti dəşiklərə paz çalır, bunlar isə "diferensial qiymətlərdən" dəm vurur. Bəs bu "təbii" monopolizmlər haqca diferensial olacaq?

Yəqin Od çərşənbəsində qaz idarəsi ziyanlı və jurnalistləri qaz anbarına aparıb bizə qazın dəyəri barədə minnət qoyacaq, Tarif Şurasına müraciət edəcəklər. Yel çərşənbəsində hara səfər var, onu buraxıram sizin fantaziyanıza.

Qaldı Torpaq çərşənbəsi, o gün ən uyğun səfər qəbristanlığa ola bilər, çünki bu minvalla axırda bizə "sizin üçün qəbir yerini ucuz veririk, buna TŞ baxmalıdır" deyiləcək.

Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin (BQXK) Ermənistan nümayəndəliyi açıq-aşkar təxribatla və dezinformasiya ilə məşğul olur. Bakı-xəbər.com-un məlumatına görə, təşkilat iddia edir ki, guya 2020-2023-cü illərdə Qarabağda 429 nəfər erməni "itkin düşüb", hələ onlardan bir məlumat yoxdur.

Guya onlar münacişinin gedişində "itkin düşüblər". BQXK-nın Ermənistan nümayəndəliyinin yaydığı məlumata görə, 62 ailə itkin düşmüş qohumlarının taleyinin öyrənilməsi xahişi ilə BQXK-ya müraciət edib və axtarış sorğusu verib. Ailələrdən alınan ifadələrə görə, guya 2020-2023-cü illərdə "münacişinin qızıışması" nəticəsində bu qədər insan itkin düşüb və qurum da onların sorğusuna əsasən araşdırma aparır. BQXK-nın Ermənistan nümayəndəliyinin bu iddiası həqiqətdən də özündə başqa mətləbləri, daha çox yalanı və dezinformasiyanı əks etdirir.

Birinci və İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan dan itkin düşmüş hərbiçilərimiz var. Amma bu illər ərzində "Qırmızı Xaç" ölkəmizə heç zaman ciddi yardım göstərməyib. Əksinə, Azərbaycan qanına qarşı qanlı cinayətlərdə iştirak etmiş erməni separatçılarına hər tərəfli köməyə can atması ilə fərqlənib. BQXK Xankəndidə ofis açmışdı. Amma BQXK-nın Xankəndidəki nümayəndəliyi Bakıya deyil, Qızıl Xaç Cəmiyyətinin İrəvan nümayəndəliyinə tabe idi. BQXK-nın bu addımı atmaqla beynəlxalq hüquqa, Azərbaycan qanunlarına hörmətsizlik nümayiş etdirirdi. Lazımı mandata və itkin düşmüş vətəndaşların axtarışına kömək etmək üçün real imkanlara malik olmasına baxmayaraq, BQXK dörd minə yaxın azərbaycanlının taleyini müəyyən etmək üçün heç nə etməyib. İndiyə qədər "itkinlərin" sayı haqda danışmırdılar, indi niyə bu rəqəmi ortaya atırlar? BQXK-nın Ermənistan nümayəndəliyi bu əsassız iddianı hansı məqsədlə irəli sürür? Müharibə bitdiyi və Azərbaycan ərazi bütövlüyünü bərpa etdiyi üçün "Qırmızı Xaç"ın ölkə ərazisində fəaliyyətinə zərurət qalıbmı?

Yeri gəlmişkən, fevralın 7-də Azərbaycan-Ermənistan dövlət sərhədində Azərbaycanın Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası və Ermənistanın Əsir düşmüş, saxlanılmış və itkin (yeri məlum olmayan) şəxslər üzrə idarələrarası komissiyasının nümayəndələri

"Qırmızı Xaç"ın ölkəmiz haqda ağ yalanı

Guya 2020-2023-cü illərdə Qarabağda 429 erməni itkin düşüb; "Həmin dövrdə sülhməramlılar və xunta rejimi var idi, onlardan soruşsunlar..." - reaksiya

arasında görüş baş tutub. Bildirilir ki, görüşdə itkin düşmüş şəxslərin taleyinin müəyyənləşdirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparılıb və komissiyalar arasında ikitərəfli əsasda müzakirələrin davam etdirilməsi barədə razılıq əldə olunub. Azərbaycanın Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının məlumatına görə, Qarabağ müharibəsi zamanı Azərbaycanın 3983 vətəndaşı itkin düşüb. Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin məlumatına görə, Birinci Qarabağ müharibəsi də daxil olmaqla, itkin düşən ermənilərin ümumi sayı min nəfərə yaxındır. Sadəcə, "Qırmızı Xaç" tez-tez ermənipərəst mövqedən çıxış edir. Onlar Qarabağda da min oyundan çıxırdılar, heç bir fəvqəladə vəziyyət olmadığı halda panika görüntüsü yaradırdılar.

Deputat Aydın Mirzəzadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, nə Vətən müharibəsi, nə antiterror əməliyyatı dövründə ermənilərin itkin düşməsi haqda xəbər olmayıb: "Sonra bölgədən köçdülər və yenə də itkinlər haqda heç bir məlumat olmadı. Bu informasiyalar özlərini yenidən gündəmə gətirmək məqsədi güdür. Xatırladım ki, bir müddət əvvəl iki ölkə arasında görüş oldu, orada da həmin itkin düşənlər barəsində bu rəqəmlər səslənmədi. Deməli, belə bir fakt yoxdur. Sadəcə, yayılan bu informasiyalar təbliğat

şousunun bir hissəsi sayılmalıdır". Deputat əlavə etdi ki, Azərbaycan həmişə humanizmi üstün tutub və beynəlxalq konvensiyalara riayət edib: "Ermənilər nümunə götürsünlər ki, bizim əsir düşən və ya yaralı hərbiçimizə kömək ediblər. Amma Azərbaycan yaralı erməni hərbiçilərlə hər zaman humanist davranıb. Ona görə də əsir düşənlər barədə fakt varsa, ortaya qoysunlar. Məncə, onlarda hər hansı dəlil yoxdur və heç nə alınmayacaq".

"Həmin illərdə Qarabağın dağlıq hissəsi sülhməramlı adlanan rus hərbi kontingentin məsuliyyət zonası olub. Onlarla yanaşı, həmin ərazilərə nəzarət separatçı rejimində idi. O dövrdə qondarma rejimin öz polisi, təhlükəsizlik orqanı fəaliyyət göstərirdi. Əgər doğrudan da itkin düşənlər olubsa, onlar cavabdehdir. Burada söhbət həmin 3 illik müddətdən gedir. Yox, tək 2023-cü il vurğulansaydı, onda antiterror əməliyyatına bağlamaq, çirkab atmaq cəhdləri ola bilərdi. Odu ki, gedib qondarma rejimin İrəvanda tullantılarının hesabı tələb etsinlər", - təhlilçi Ramiyə Məmmədova "Yeni Müsavat"a belə şərh etdi. Onun fikrincə, söhbət "Qırmızı Xaç"ın Ermənistan bürosundan gedirsə, onda ümumiyyətlə, deyilənlərə inanmağa dəyməz. Ekspert hesab edir ki, 400-dən çox itkin varsa, ad-soyadları açıqlansın: "Azərbaycanın 4 min-

dən çox itkin düşən vətəndaşı var. Bu illər ərzində heç bir nəticəsi olmayıb. Son görüşlərdə razılıq əldə olunub ki, tərəflər itkin düşənlərlə bağlı araşdırma aparsın. Biz ümid edirik ki, Paşinyan hökuməti bunu da mina xəritələri kimi eləməz".

Hüquq müdafiəçisi Xəzər Teyyublu isə "Qırmızı Xaç"ın bu məlumatını feyk və təxribat xarakterli adlandırdı. Onun sözlərinə görə, üstəlik, həmin illərdə sözügedən ərazilər rus hərbiçilərin məsuliyyət zonası olub və onlar cavabdehdir: "Həmin üç ildə erməni separatizmi mövcud idi. Ona görə də Azərbaycanın həmin bölgəyə nəzarəti olmadığı üçün bizi günahkar çıxarmaq mümkün deyil. Məlumatda deyilir ki, guya münacişə dövründə itkin düşüblər. Amma həmin 3 il ərzində, yeni sülhməramlılar olduğu dövrdə hər hansı genişmiqyaslı münacişə olmayıb, vaxtaşırı qanunsuz erməni silahlı birləşmələri atəş açırdılar. Yeni yalnız bir sutkalıq antiterror əməliyyatı keçirilib ki, o zaman da bir dinc erməni xəsarət almayıb, nəinki itkin düşsün. Bu baxımdan, "Qırmızı Xaç"ın İrəvan ofisi yenidən təxribatla məşğuldur və erməni barmağından sovrulan saxta informasiyalara əsaslanır. Ən vacib məqam isə odur ki, 4 mindən çox azərbaycanlı itkin düşüb, bundan danışsınlar".

✉ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

İrəvan BMT-ni Azərbaycana qarşı qızıışdırır

Mirzoyanın çıxışında üç böhtan var; hüquq müdafiəçisi və hərbi ekspert Ermənistanın hiyləsini faş etdi

Ermenistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan BMT İnsan Hüquqları Şurasının Cenevrədə keçirilən sessiyasında çıxış edərkən rəsmi Bakının Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımaq istəməməsinə də şikayətlənib:

“Bir il əvvəl bəyanatımda Ermənistanın qarşılaşdığı çətinliklərə geniş istinad etmişdim. Təəssüf ki, ölkəmizin böyük səylərinə baxmayaraq, həmin çətinliklərin əksəriyyəti hələ də həll olunmamış qalır. 1991-ci il Almatı Bəyannaməsi əsasında qarşılıqlı olaraq ərazi bütövlüyünün tanınmasına baxmayaraq, şərq qonşumuzdan gələn bəyanatlar Ermənistanın ərazi bütövlüyünü sual altına almaqda davam edir. Bundan əlavə, hazırda 23 erməni şəxsə qarşı saxta məhkəmə prosesləri aparılır. Onlar Azərbaycanda əsassız olaraq saxlanılır və bu məhkəmələr ədalətli hüquqi prosedur standartlarına hörmətsizlik nümayiş etdirir”.

Mirzoyanın sözlərinə görə, bir il əvvəl BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığı məlumat vermişdi ki, Qarabağdan olan 115 mindən çox etnik erməninin vəziyyəti ilə bağlı məlumat toplamaq üçün Ermənistanı iki qrup göndərəcəkdir: “Biz inanırıq ki, bu missiyanın nəticələri barışıq işinə mühüm töhfə olacaqdır”. Mirzoyanın Qarabağ ermənilərinin vəziyyətini öyrənmək üçün BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığından Ermənistanı iki qrup göndərilməsini istəməsi erməni tərəfinin yeni oyunlarından xəbər verir. “Azərbaycan Ermənistanın ərazi bütövlü-

yünü sual altına almaqda davam edir” iddiasının arxasında hansı plan dayanır? Həm separatçıların, həm Qarabağdan köçmüş ermənilərin məsələsini BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarlığının gündəminə gətirmək cəhdi nəyə hesablanıb? Halbuki digər platformalarda fərqli bəyanatlar verirlər, Ermənistanın sülhpərvər obrazını yaradırlar. Amma BMT-də Qarabağ erməniləri və xunta rejimi haqda siyasi manipulyasiyalara əl atırlar...

“Yeni Müsavat”a danışan Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə qeyd etdi ki, erməni diplomatın çıxışında üç istiqamət var və hər biri böhtandan ibarətdir: “Mirzoyan ilk növbədə gözlənilən içine qədər yalan danışır ki, guya Azərbaycan ərazi iddiası irəli sürür. Ərazi iddiası irəli sürən varsa, Ermənistan da, hələ də konstitusiyası Qarabağı bu ölkəyə birləşdirmək tələbi irəli sürür. Rəsmi Bakı isə Ermənistandan ərazi istəmir, sərhədləri dəqiqləşdirməyə çağırır və qanunvericilik aktlarına dəyişikliyi gözləyir”. **Ç.Qənizadə Bakıda 23 hərbi caninin mühakiməsini Azərbaycanın daxili məsələsi adlandırdı:** “Ermənistan BMT-də həşir qoparır ki, beynəlxalq aləmin reaksiyasına səbəb olsun. Həmin şəxslər

isə Azərbaycan ərazisində cinayət törətdiklərinə görə mühakimə olunurlar. Onlar başqa dövlətin ərazisində qanunsuzluq etməyiblər axı?! Sadəcə, Mirzoyan BMT tribunasını fürsət bilərək Azərbaycana siyasi hücumu keçib. Başqa tribunallarda isə fərqli danışır. Heç rəsmi İrəvan bu canilərlə maraqlanmır, sadəcə, siyasi don geyindirmək lazım gələndə gündəmə gətirirlər və şou hazırlayırlar”.

Hüquq müdafiəçisi sonda əlavə etdi ki, ermənilərin köçü ilə bağlı BMT-dən qrup gözləyən Ermənistan uzaqqədə nəticələr əldə edə bilməyəcəkdir: “BMT Qarabağa missiya yolladı və məlum oldu ki, etnik təmizləmə aparılmayıb. Onlar öz xoşu ilə gediblər və artıq bu mövzunu çeynəməyə başlayıblar. Bundan əlavə, onların mülkləri olduğu kimi qalıb, kilsələri qorunub. Halbuki çoxu işğal dövrünə aiddir, tarixi əhəmiyyəti yoxdur. Bununla belə, Azərbaycan bütün beynəlxalq konvensiyalara riayət edir. Üstəlik, BMT 4 qətnaməni icra etməyib, 30 illik işğala özümüz son qoya bilməmişik, bundan danışmaq lazımdır. Mirzoyan kimilər hansı haqla BMT-də bu iddiaları səsləndirirlər. Buna dəyərlər ki, oğru ələ bağlandı, doğrunun bağı yarıldı. Ermənistan qabaqdangəlmişlik edir. Lakin biz tutarlı arqumentləri, sübutları dünya ictimaiyyətinə təqdim etmişik. Orada bir dinc erməninin burunu qanamayıb, əks halda,

dünyaya car çəkərdilər. Mirzoyanın bu çıxışları ona hesablanıb ki, ermənilər onun beynəlxalq platformada necə çıxış etdiyini görsünlər. Təəssüf ki, onun bəyanatları sülh prosesinə zərər vurur. Çünki erməni rəsmilər “artsax”ın İrəvanda fəaliyyətini təhdid adlandırırlar. Bəs biz nə etməliydik, həmin canilərə göz yummalıydıq?”

Hərbi ekspert Ramil Məmmədli qeyd etdi ki, BMT-dən bu tələblər gərginliyə səbəb olur və Ermənistan sülhə zərər vurmağa davam edir: “Bölgədə sürətlə silahlanan da düşmən ölkədir, ərazi iddiası irəli sürən də. Bu azmış kimi, regiona avropalı kəşfiyyatçılar cəlb edilib və sərhədboyu müşahidələr aparılırlar. Bu da istər-istəməz regionda narahatlıq doğurur. Həmçinin erməni müdafiə naziri müxtəlif ölkələrə səfər edir, silah tədarükü ilə bağlı görüşlər keçirir. Ona görə də Azərbaycan hazırlıq görür, təhlükəsizlik tədbirlərini gücləndirir. Çünki düşmən hiyləgərdir və fürsət gözləyir. Mirzoyanın bu çıxışı da göstərir ki, diplomatik cəbhədə də iş aparılırlar. Baxmayaraq ki, həmin açıqlamalar cəfəngiyyətdir”.

Hərbi ekspert bildirdi ki, Ermənistan bu cür siyasi-hərbi provokasiyalarına son qoymasa, gərginlik arta bilər: “Azərbaycan Ordusu 23 sentyabr əməliyyatında mülki erməniləri hədəf almayıb. Onlara əvvəldən vəərəqlər paylanıb və xəbərdarlıq edilib ki, evdən çıxmasınlar. Yeni Mirzoyan BMT-də yalan danışib və xarici işlər naziri saxtakarlıq edirsə, deməli, Ermənistan özü iftira siyasəti yürüdü. Ona görə də BMT Ermənistanı köçən Qarabağdan getmiş ermənilərlə bağlı missiya göndərsə belə, nəticə olmayacaq. Sadəcə, siyasi kampaniya qurmaq istəyirlər”.

R.Məmmədli dedi ki, Mirzoyanın Azərbaycanın ərazi iddialarının olması ilə bağlı söylədikləri nağıldır, sərhədlər hələ müəyyən edilməyib: “Onlar inanırdı ki, guya ordumuz onlara aid əraziyə daxil olub. Bunu sübut edə bilməzlər. Paşinyan deyir ki, guya 200 kv kilometr ərazi işğal edilib. Bu da absurdur. İlk növbədə sərhəd delimitasiya olunmalıdır, bilməlidir ki, hansı ərazi kimə aiddir. Buna qədər deyilənlər isə beynəlxalq aləmin diqqətini cəlb etməyə fokuslanıb”.

□ **Emil SALAMOĞLU, “Yeni Müsavat”**

Fransa səfirinin “kədəri”

Azərbaycan xalqına və mədəniyyətinə hörmətdən danışmaq hara, Nəfəvanın abidəsinə qarşı törədilmiş vandalizm hara...

Fransanın Azərbaycandakı səfiri xanım Ann Buayon “BBC News”-un Azərbaycan xidmətinin bağlanmasını şərh edib. Ayna.az xəbər verir ki, səfir sosial şəbəkədə bunları yazıb: “BBC-nin Azərbaycan dilində xidmətlər göstərməsi Azərbaycan xalqına və mədəniyyətinə hörmət və marağın əlaməti idi. Bu, həqiqətən kədərlidir. Fransa BBC-yə nə borclu olduğunu bilir”.

Ayna.az şərhində yazır ki, xanım səfirin Azərbaycan xalqına və mədəniyyətinə hörmət və marağın qayğısına qalması sevindiricidir: “Ancaq burada bir böyük “amma” var. Buayonun təmsil etdiyi ölkə uzun müddət Azərbaycan xalqına və mədəniyyətinə heç bir hörmət, maraq göstərməyib və bu günə kimi göstərmir. Bütün Qarabağ münafişəsi boyu Fransa ATƏT-in Minsk Qrupunun üç həmsədrindən biri olub və açıq şəkildə anti-Azərbaycan mövqe tutub. Bununla bağlı çoxlu misallar var idi, amma onlardan birini qeyd edəcəyik: qondarma “Dağlıq Qarabağ Respublikası”nın Parisdə daimi nümayəndəliyi var idi. Bu münasibət indi, münafişə başa çatdıqdan sonra da özünü bürüzə verir: Fransa Ermənistanı diplomatik şəkildə dəstəkləməklə yanaşı, həm də ona hərbi yardım göstərir və bununla da erməni cəmiyyətində revanşist əhval-ruhiyyəni gücləndirir.

2020-ci ildə 44 günlük müharibədən dərhal sonra Fransa Senatı Azərbaycan torpaqlarında yaradılmış separatçı rejimi tanımaq barədə qərar qəbul edib. Fransa prezidenti Emmanuel Makron məsələni BMT Təhlükəsizlik Şurasına çıxararaq, Fransada yerləşən beynəlxalq “sülhməramlı qüvvə”ni bölgəyə yerləşdirmək təklifi ilə separatçı rejimi qanuniləşdirməyə çalışıb. Burada Azərbaycan xalqına, mədəniyyətinə hansı hörmətdən danışmaq olar?

Madam Buayon 2023-cü il dekabrın 18-də Evian-le-Beyn şəhərində Qarabağ xanlığının sonuncu hökmdarının qızı, Aleksandr Dumanın heyran qaldığı azərbaycanlı şairə Xurşidbanu Nəfəvanın abidəsinə qarşı törədilmiş vandalizm aktını da unutmamalıdır. Evian-les-Bains şəhər meriyası bir neçə ay qərəzli mövqe nümayiş etdirdi, abidənin bərpası və ya təmizlənməsi üçün heç bir addım atmadı.

Evian-les-Bains şəhərinin rəhbərliyi bu abidəyə qarşı vandalizm aktının gələcəkdə təkrarlanmayacağına zəmanət verməyib. Bu səbəbdən də qısa müddətdə bərpa olunan abidə Parisdə Eyfel qülləsinin yaxınlığında yerləşən Azərbaycan səfirliyinin Mədəniyyət Mərkəzinin həyatında quraşdırılıb. Fransada Azərbaycan xalqına, mədəniyyətinə belə münasibət bəsləyirlər.

Madam Buayon unudmuş ola bilər, amma biz ona başqa bir dəhşətli hadisəni xatırladacağıq - söhbət Paris Olimpiadasından gedir. Onun açılış mərasimində Fransa sülh, dostluq, həmrəylik və ayrı-seçkiliyin bütün formalarına qarşı mübarizə kimi olimpiya prinsiplərindən çox uzaq olduğunu nümayiş etdirdi. Belə ki, canlı efirdə Fransanın “France 2” telekanalının şərhçiləri Azərbaycanla bağlı tənqibat xarakterli açıqlamalar verdilər”.

□ **“Yeni Müsavat”**

Azərbaycan səfirindən Dövlət Dumasına çağırış

Rusiyalı deputat yenə ölkəmizi
ittham etdi - Volodin hara baxır?

Azərbaycan Rusiya parlamentini Xocalı hadisələrinə hüquqi qiymət verməyə çağırıb. Bunu Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Rəhman Mustafayev Xocalı soyqırımının 33-cü ildönümünə həsr olunan tədbirdə bildirib.

Diplomat bu faciənin müasir tarixdə dinc əhaliyə qarşı törədilmiş ən amansız cinayətlərdən biri olduğunu söyləyib.

2008-ci ildə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə başlatılan "Xocalıya ədalət!" kampaniyasının rolunu ayrıca qeyd edən səfirin sözlərinə görə, bu kampaniya faciənin beynəlxalq səviyyədə tanınmasına mühüm töhfə verib: "Kampaniyanın başlanmasından 16 ildən çox vaxt keçib və o, kifayət qədər səmərəli olduğunu sübut edib. Dünyanın 18 ölkəsinin parlamenti bu cinayəti bəşəriyyətə qarşı cinayət kimi pisləyib".

R.Mustafayev vurğulayıb ki, Azərbaycan beynəlxalq ictimaiyyəti, o cümlədən Rusiya parlamentini də Xocalı hadisələrinə hüquqi qiymət verməyə çağırır: "Ümid edirik ki, Rusiya parlamentinin aşağı palatası olan Dövlət Dumasının da bu problemə diqqət yetirəcəyi gün gələcək. Duma müvafiq qərar qəbul edəcək, hansı ki, bu, ədaləti bərpa edəcək və həmin faciəli hadisələrin etirafı olacaq".

Bu arada isə məlum olub ki, Dövlət Dumasının MDB ölkələri ilə iş komitəsi sədrinin birinci müavini Konstantin Zatulin MDB Ölkələri İnstitutunun "Lazarev klubu" ilə birgə Moskvada təşkil etdiyi dəyirmi masada Azərbaycanın əleyhinə tarixi saxtalaşdıran, heç bir sərhəd tanımadan yalan və böhtanlar üzərində qurulmuş çıxış edib.

Zatulin hərbi cinayətlərdə ittham olunan erməni əsilli şəxslərin Bakıda keçirilən məhkəmə prosesi ilə bağlı ağzına gələni danışib və "ermənidən daha artıq erməniliklə" Ermənistanı yaltaqlanmağa davam edib. (Axa.az)

"Konstantin Zatulin elə saxta, yalan və böhtanlar yağdırıb ki, həddi keçdiyindən, öz-özünü dolaşdırıb. O, "Qarabağ rəhbərliyi"nin mühakimə olunmasını həm "şəxsi revanş", həm də "repressiya" adlandırıb. Zatulin erməni yalına o qədər aludə olub ki, ittham olunan şəxslər haqda deyib: "Sözgedən şəxslərin hamısı Minsk Qrupu çərçivəsində ümumi dinc tənzimlənmə prosesində uzun illər ərzində Azərbaycan rəhbərliyinin danışıqlarda tərəfdaşı olub".

Zatulin daha sonra "erməni tarixçisinə" çevrilib, uydurulan "erməni tarixindən" bəhs edib və erməniləri Qafqazın ən qədim xalqı adlandırıb.

Zatulin kimin adından danışır?

O, yalnız öz adından deyil - Dövlət Dumasının deputatı olduğunu vurğulamaqla, müəyyən statuslu şəxs kimi, eyni zamanda Rusiya deputatları və az qala Duma adından danışır. Ona bu səlahiyyəti Dövlət Duması verməyibse, mütəlq Vyacheslav Volodinin reaksiyası olmalıdır".

□ "Yeni Müsavat"

Rusiyalı bankir, VTB bankın rəhbəri Andrey Kostinlə azərbaycanlı jurnalist (bəzi iddialara görə, rəsmi nikahları yoxdur, amma övladları var) Nailə Əsgərzadənin adları yeni-dən korrupsiyada hallandır.

Öncə qeyd edək ki, Nailə Əsgərzadə 1987-ci il dekabrın 13-də Bakıda doğulub və uşaqlıq illəri burada keçib. Atası Vaqif Əsgərzadə mühəndiz-geofizik olub, daha sonra isə biznes sahəsində çalışıb. Anası isə Bakıdakı o zaman Krupskaya adına olan doğum evində tibb bacısı işləyib. Babası kapitan birinci rəq olaraq hərbi zavodun reisi işləyib. Nailənin valideynləri 1990-cı ildə ayrılıb. Atası Bakıda qalsa da, anası Rusiyaya köçür. Bacısı İnaranın isə VTB bankda çalışdığı haqda xəbərlər vardı.

Orta təhsilini Rusiyanın Volqoqrad şəhərində alıb. O, Volqoqraddakı xüsusi fransız məktəbini qızıl medalla bitirib, Volqoqrad Dövlət Universitetinin iqtisadiyyat fakültəsinə daxil olub. Əsgərzadə ikinci təhsilini 2017-2019-cu illərdə Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda magistr dərəcəsi alıb.

Volqoqradda ali təhsilini başa vuran Nailə paytaxt Moskvaya yerləşib və burada NTV kanalında iqtisadi xəbərlər hazırlayıb. N.Əsgərzadə uzun müddətdir ki, "Rossiya-24" telekanalında işləyir. O, tez-tez Bakıda da olur və bu şəhərdə çəkirdiyi fotoları istə-sözlərlə paylaşır.

Bakupost.az xəbər verir ki, bu dəfə "The Insider" komandası bankirin və teleaparıcının aktivlərinin monitorinqini aparıb. Amma təqdim edilən məlumatların bir çoxu ötən illəri əhatə edir. Araşdırmanın müəllifləri qeyd edirlər ki, Kostinin 2019-cu ildə N.Əsgərzadənin adına Razdori kəndində sənədləşdirdiyi torpaq sahəsinin qiyməti 3 milyard rubldan artıqdır. Bununla belə, "The Insider"-in yeni araşdırmasında 2025-ci ilin əvvəlinə aid məlumatlar da yer alıb: "Bu məlumatlar Korrupsiya ilə Mübarizə Fondunun təhqiqatında açıqlananlardan daha şokedici. Navalnının araşdırmasından sonra Kipr ofşoru "Godovari Limited"-ə məxsus "Godovari Develop-

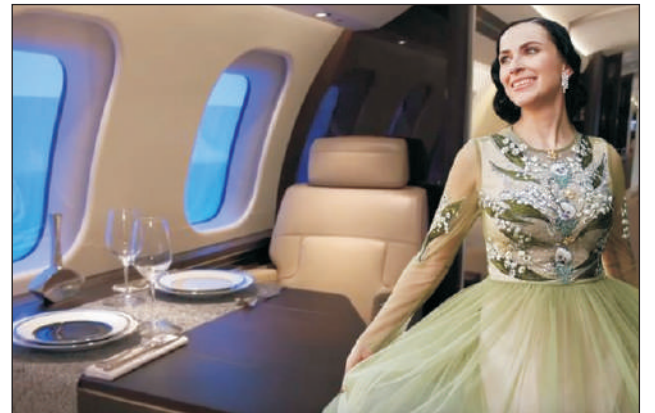

Rusiyalı bankir sərvətini azərbaycanlı xanım jurnalistə verib

"The Insider" 68 yaşlı bankirin bakılı
Nailə Əsgərzadəyə bağışladığı
yeganə sərvət haqda araşdırma yayıb

ment" MMC-nin adına rəsmiləşdirilən Razdori kəndindəki torpaq sahəsi hələ də qalır. İndi orada dəbdəbəli ev tikilib. Tikintiyə Kostin özü şəxsən nəzarət edib. Evin qiyməti dəbdəbəsinə uyğundur - təkə onun tikintisinə xərclənən vəsaitin həcmi 20 milyard rublu keçib. Bütün işlərə nə qədər xərcləndiyini isə yalnız təxmin etmək olar. Yeri gəlmişkən, evin olduqca romantik adı var - "Şamlıqda villa". Villanın içi və çölü şüşə, tunc, marmərlə bəzədilib. Mühafizə işini də unutmayıblar. Mühafizəçilər üçün 4,3 hektar ərazidə ayrıca ev tikilib. Həmin "ev" yalnız Kostin və Əsgərzadənin evi ilə müqayisədə sadə görünür. Əslində isə içəridə hər cür şərait var və orada bir bölük əsgəri yerləşdirmək olar. Bütün bunlar neçəyə başa gəlib? Amma bunun nə fərqi var, pul dövlətin puludur, dövlət isə məlum olduğu kimi, bundan yoxsullaşmayacaq".

"The Insider" müəllifləri qeyd edirlər ki, bu, yaşlı bankirin nisbətən gənc me-

şuqəsinə (Kostinin 68, Əsgərzadənin 37 yaşı var) bağışladığı yeganə sərvət deyil: "Andrey Kostinin Nailə Əsgərzadəyə verdiyi hədiyyələrə diqqət etdikdə, onlara böyük deyil, çox böyük pullar xərcləndiyi aydın olur. Çünki o, başqa şeylərlə yanaşı, Əsgərzadəyə məşhur Rublevkada 250 milyon rubla ev, "Novaya Ostojenka" elit yaşayış kompleksində iki mənzil, 4 milyard rubllıq "Sea&Us" yaxtası, 60 milyon dollara "Bombardier Global 6000" reaktiv təyyarəsini də hədiyyə edib. Bunlar yalnız ən böyük və araşdırma aparıb Nailə Əsgərzadəyə aid olduqlarını sübuta yetirə bildiyimiz "hədiyyələr-

dir". Baxmayaraq ki, onların mülkiyyət hüququ son dərəcə dolaşıqdır, ya ofşor şirkətlərdə, ya da kimlərsə adına qeydiyyatdan keçirilib. Amma bütün bu saraylar, gəmilər, təyyarələr Nailə Əsgərzadənin istifadəsindədir.

Lakin bütün bu araşdırmalarda bir əsas sual açıq qalır. Daha doğrusu, iki sual. Birincisi, Andrey Kostin Nailə Əsgərzadənin adına daha nələri keçirib? İkinci sual, Andrey Kostin zəhmətlə əldə etdiyi hər şeyi niyə Nailə Əsgərzadəyə təhvil verir?"

O da bildirilir ki, hər ikisi beynəlxalq sanksiyalar siyahısına daxil edilib.

□ "Yeni Müsavat"

DİM-in imtahan qiymətlərini bahalaşdırmasına etirazlar

Sənəd qəbulunda iştirak etmək istəyən əvvəlki illərin məzunlarından 45 AZN, blok imtahanları üçün isə 50 AZN tələb olunur

Məlum olduğu kimi, DİM imtahanlar üçün dövlət rüsumlarını qaldırıb. Bu barədə sosial şəbəkələrdə məlumat yayılıb. Belə ki, qeydiyyat zamanı bakalavr pilləsinə sənəd qəbulunda iştirak etmək istəyən əvvəlki illərin məzunlarından 45 AZN, blok imtahanlarının 2-ci cəhdində iştirak edənlərdən isə 50 AZN tələb olunur.

Buna səbəb Nazirlər Kabinetinin 2 avqust 2022-ci il tarixli 270 nömrəli qərarına əsasən, tələbə qəbulu ilə bağlı ödənişli xidmətlərə görə müəyyən edilmiş güzəştli tariflərin müddətinin (2023 və 2024-cü il) başa çatması olub.

DİM-in imtahanlar üçün dövlət rüsumlarının artırılması narazılığa səbəb olub. **Təhsil eksperti Elşən Qafarov** "Bakı-xəbər"ə şərhində bildirib ki, inflyasiya ilə bağlı zamanla qiymət artımları baş

verir. Qiymət artımı müxtəlif sahələrə təsir edir: "Dövlət İmtahan Mərkəzinin qiyməti qaldırdığı sahələr inflyasiyanın təsir etmədiyi sahələrdir. Ümumiyyətlə, DİM-in fəaliyyəti təhsil alanların təhsil alma hüququnun əhatəliyini yaratmaqdır. İstər imtahanın keçirilmə mexanizmi, istərsə də qiymət artımları abituriyentlərin təhsil alma hüququ qarşısında maneədir. Onu da deyim ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi publik hüquqi şəxsdir və qiymət siyasətini

müstəqil olaraq təyin edir. İmtahanlar üçün dövlət rüsumları 100-200 faiz artıb. Bu sahədə qiymət artımı təəsüfedicidir. Onu da deyim ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi özəl deyil, dövlət tərəfindən yönəldilən publik hüquqi şəxsdir. Bu səbəbdən də qiymətlə bağlı sosial balansı gözləməlidir. Zənnimcə, imtahanlar üçün dövlət rüsumlarının qalxması süni artımdır, əsaslandırması yoxdur".

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi isə bildirib ki, qiymət artımı Tarif Şurası tərəfindən müəyyən edilir: "Məlumdur ki, imtahan keçirilərkən müəyyən xərclər olur. Belə ki, sualların hazırlanması, marker

müəllimləri tərəfindən cavabların yoxlanılması, o cümlədən daşınmaların həyata keçirilməsi, imtahan nəzarətçilərinin prosese cəlb olunması və s. məsələlər müəyyən xərc tələb edir. Ancaq istənilən halda, qiymətin bu həddə olması doğru deyil. Ən azı, rüsum 20 manat olarsa, abituriyentlərin valideynləri üçün uyğun olar. Qiymət artımı hazırda narazılığa səbəb olub".

Yeri gəlmişkən, bir neçə gündür dövlət informasiya ehtiyatlarına kütləvi DDOS hücumları müşahidə olunur. Həmçinin Dövlət İmtahan Mərkəzinin rəsmi saytına daxil olarkən bu problem müşahidə olunur. Yaranmış vəziyyət DİM saytında qeydiyyatdan keçməli olan şagirdlərdə ciddi narahatlığa səbəb olub.

"Teleqraf"ın sorğusuna cavab olaraq Dövlət İmtahan Mərkəzinin mətbuat katibi Xanlar Xanlarzadə deyib ki, hazırda imtahanlara qeydiyyatla bağlı əsaslı bir narahatlıq yoxdur. Bu vaxta qədər 80 mindən artıq ərizə artıq təsdiq olunub.

Mətbuat katibi bildirib ki, qeydiyyat prosesi 20 fevraldan başlanıb və martın 5-nə qədər davam edəcək. Proses elektrondur, 24 saat ərzində işlək olur. Yeni iştirakçılara qeydiyyatdan keçmələri üçün kifayət qədər vaxt verilib.

□ "Yeni Müsavat"

Musiqi müəllimləri üçün də o "hava" çalınır

Komitə sədri: "Sertifikasiyadan hələ keçməyən müəllimlərin maaşı niyə artmalıdır?"

Bu ayın sonu musiqi məktəblərində çalışan pedaqoji heyətin, yəni müəllimlərin attestasiyası həyata keçiriləcək. Bunu mədəniyyət naziri Adil Kərimli deyib. Nazir bildirib ki, digər sahələrdə də attestasiyaların keçirilməsi planlaşdırılır.

Hazırda ölkəmizdə 237 musiqi və incəsənət məktəbində 60 minə yaxın şagird təhsil alır, bu məktəblərdə 13 mindən çox müəllim fəaliyyət göstərir.

Bildirilib ki, son iki il ərzində Mədəniyyət Nazirliyi sistemində fəaliyyət göstərən musiqi və incəsənət məktəblərində təhsilin həm forması, həm də məzmunu üzrə geniş islahatlar həyata keçirilməyə başlanılıb. İlk dəfə olaraq ötən il şagirdlərin musiqi məktəblərinə qəbulu elektronlaşdırılıb. Müəllimlərin işə qəbulu isə iki mərhələli və tam şəffaf şəkildə təşkil edilib. 2023-cü ildə 253, 2024-cü ildə isə 237 müəllim uğur qazanıb. Yeni müəllimlərin 63 faizi ali təhsillidir. Qeyd olunub ki, bu il ilk dəfə incəsənət məktəblərinin idarəedilməsi üçün İMES rəqəmsal platforması yaradılıb. Bu sistem tədris prosesinin izlənilməsi, müəllim-şagird məlumat bazasının formalaşdırılması, elektron cədvəllərin yaradılması və analitik təhlillərin aparılmasına xidmət edəcək. Hazırda bu sistemdə çalışan müəllim heyətinin 80 faizə yaxını orta ixtisas təhsillidir. Ali təhsilli müəllimlərin sayı cəmi 17 faizi təşkil edir ki, onların da yalnız yansı profil üzrə ixtisaslaşılıb.

Attestasiya prosesi ilk olaraq Bakı, Abşeron və Sumqayıt şəhərlərində fəaliyyət göstərən musiqi və incəsənət məktəblərində başlayacaq və daha sonra digər bölgələri əhatə edəcək.

Qeyd edək ki, sertifikatlaşdırma prosesindən uğurla keçmiş ümumilikdə 55 min nəfər olmaqla, 38 min nəfərdən çox müəllimin əməkhaqqına 10%, 17 min nəfərdən çox müəllimin əməkhaqqına isə 35% əlavə tətbiq edilib.

Lakin hələ sertifikatlaşdırma növbəsi çatmayan müəllimlər də maaşlarının artırılması istəyi ilə tez-tez sosial şəbəkələrdə paylaşımlar edirlər. Bəs sertifikatlaşdırma hələ keçməyən müəllimlərin əməkhaqları artırılma bilərmi?

Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev açıqlamasında bunun düzgün addım olmadığını söyləyib: "Hər bir müəllimin bilik və bacarığının qiymətləndirilməsi üçün sertifikatlaşdırma imtahanları keçirilir. Buna uyğun olaraq da əməkhaqları artırılır. Əməkhaqqının artırılması situmullaşdırıcı tədbir kimi görülür. Əməkhaqqının artırılması həm də keyfiyyətli xidmətə görədir. Əgər biz sertifikatlaşdırma keçən, yüksək bal toplayan müəllimlə sertifikatlaşdırma keçməyən və ya keçə bilməyən müəllimi eyni tutacağıqsa, onda bunun bir mənası qalmır. Bazar iqtisadiyyatının öz tələbləri var. Yeni tələb-təklif məsələsi var. Ona görə də məsələyə bu cür yanaşma digər müəllimlərimizi də stimullaşdıracaq ki, sertifikatlaşdırma imtahanlarından keçsinlər".

□ Xalidə GƏRAY, "Yeni Müsavat"

Universitetlər üçün yeni proqramı hazırlanır

Elm və Təhsil Nazirliyində yaradılmış komissiyaanın ilk iclası keçirilib

Elm və Təhsil Nazirliyində ali təhsilin bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) və magistratura səviyyələri üzrə yeni təhsil proqramlarının hazırlanması məqsədilə yaradılmış komissiyaanın ilk iclası keçirilib.

Elm və təhsil nazirinin müavini, komissiyaanın sədri İdris İsayevin rəhbərliyi ilə keçirilən iclasda nazirliyin rəsmiləri, ali təhsil müəssisələrinin rəhbərləri və əmək bazarının nümayəndələri iştirak ediblər.

Çıxış edən İdris İsayev əmək bazarının tələblərinin yeniləndiyini və kadr hazırlığının da bu çağırışlara uyğunlaşmasının vacibliyini diqqətə çatdırıb. Ötən il Nazirlər Kabineti tərəfindən ali təhsilin bakalavriat, magistratura, əsas (baza ali) tibb təhsili və rezidentura səviyyələri üzrə ixti-

sasların yeni təsnifatının təsdiq edildiyini xatırladan nazir müavini qeyd edib ki, təsnifatda aparılan dəyişikliklər müvafiq olaraq yeni təhsil proqramlarının hazırlanmasını tələb edir. O bildirib ki, proqram-

lar işəgötürənlərin tələblərinə uyğun olmalıdır. Bu səbəbdən işəgötürənlər də bu prosesdə aktiv iştirak etməlidirlər.

Qeyd edək ki, komissiyaanın tərkibində Təhsil ixtisasları qrupu, Humanitar və sosial

ixtisaslar qrupu, Mədəniyyət ixtisasları qrupu, İqtisadiyyat və idarəetmə ixtisasları qrupu, Təbiət ixtisasları qrupu, Texniki və texnoloji və Xüsusi təyinatlı ixtisaslar qrupları, Kənd təsərrüfatı ixtisasları

qrupu, İdman və xidmət ixtisasları qrupu, Əsas (baza ali) tibb təhsili səviyyəsi və səhiyyə ixtisasları qrupu olmaqla 9 işçi qrupu yaradılıb. İşçi qruplarına rəhbərlik ali təhsil müəssisələrinin rəhbəri və əmək bazarından nümayəndə olmaqla həmsədrlik mexanizmi əsasında təşkil edilib.

İclas zamanı nazir müavini hər bir işçi qrupun üzərinə düşən öhdəlikləri diqqətə çatdırıb.

Daha sonra təqdimatla çıxış edən nazirliyin Elm, ali və peşə təhsili şöbəsinin müdiri Turxan Süleyman təhsil proqramları ilə bağlı cari vəziyyət və qeydə alınan problemlər

barədə məlumat verib. Turxan Süleyman bildirib ki, yeni təhsil proqramlarının tərtib edilməsi ilə məzunların bilik və bacarıqlarının müasir əmək bazarının tələblərinə uyğunluğunun təmin edilməsi gözlənilir.

İclasda bildirilib ki, həm ali təhsil müəssisələri, həm də əmək bazarının nümayəndələrinin təmsil olunduğu işçi qrupları ilkin olaraq magistratura səviyyəsində ixtisaslar üzrə ixtisaslaşmaların yekun siyahısını hazırlayıb nazirliyə təqdim etməli, hər bir ixtisas (ixtisaslaşma) üzrə müvafiq çərçivə sənədinə uyğun təhsil proqramlarının hazırlanmasını təmin etməlidirlər.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Qazılar Şurası Ramazan ayının başlaması ilə bağlı fətva verib.

Fətvada deyilir:

“Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurası mübarək Ramazan ayının başlanması münasibətilə dünya və ölkə müsəlmanlarını təbrik edir, uca Allah-Təaladan müqəddəs orucluğu ayında ibadətliyimizin qəbula yetməsinə diləyir. Qazılar Şurası builki Ramazan fətvasını dindarlarmızın nəzər-diqqətinə təqdim edir və bildirir ki, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin müvafiq sorğusuna əsasən Elm və Təhsil Nazirliyi Nəsirəddin Tusi adına Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının 32/20 sayılı 18 fevral 2025-ci il tarixli cavab məktubuna görə, bu il Ramazan ayının 1-i miladi təqvimlə mart ayının 1-nə təsadüf edəcək, inşallah!

Ərəfəsində olduğumuz on bir ayın sultanı olan Ramazanın gəlişi xalqımız üçün bu il də çox əlamətdardır. Şükür olsun ki, Qarabağ Fəthi kimi tarixi ad qazanan Prezidentimizin fədakar səyləri və müdrik siyasəti sayəsində biz Ramazanı qalib xalq, böyük Zəfər niyyətinə yetişmiş millət kimi qarşılayırıq.

Mübarək ayın verdiyi bu fərsetdən istifadə edərək suverenliyimizin və ərazi bütövlüyümüzün bərpası, əzəli torpaqlarımıza Böyük Qayıdışın təmin olunması, viran qoyulmuş ərazilərimizə yeni nəfəs verilməsi, Qarabağda müasir həyat şəraitinin qurulması, bərpa edilmiş məscidlərimizdə azanların verilməsi, bayram namazlarının qılınması naminə fəvqəladə uğurlara imza atmış dövlət başçısı Prezident İlham Əliyevə, elə-

cə də ölkəmizin Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevaya Azərbaycan dindarları adından dərin minnətdarlığımızı bildirir, bu mübarək günlərdə onlara ən böyük İlahi nemət olan cansağlığı diləyirik. Bu möhtəşəm Zəfərin təcəllisi naminə canından keçən bütün şəhidlərimizə uca Allahdan rəhmət diləyir, qazilərimizə şəfaət və səadət arzulayırıq.

Əziz müsəlman qardaş və bacılar! Builki Ramazan xalqımızın qədim bayramı Novruz günlərinə təsadüf edəcək. Şəri baxımdan belə əlamətdar günlərin üst-üstə düşməsi cəmiyyətdə bir çətinlik yaratmır, çünki İslamın təməl prinsiplərindən olan oruc ibadəti ilk növbədə Allahın əmridir. Allahın rəhmət və bərəkətinin gəlişinə görə oruculular üçün ruhu və qəlbləri sevindiren Ramazan da, təbiətin Rəhbül-Ələm tərəfindən yəni Novruz da mübarək bayramlar qismindədir.

Ramazanda Quran oxumaq, elm-irfan və ibadətə məşğul olmaq, iftar süfrələri açmaq, xeyriyyəçilik etmək, ehtiyacları şəxslərə, kimsəsizlərə, uşaq evlərinə, ahlı və qocalara köməklik göstərmək, valideynlərin qayğısına qalmaq savab əməllərdəndir və bu ənənəvi əməllər mahiyyəti etibarlı ilə Novruz adətləri ilə eynidir.

Çərşənbələr daxil olmaqla Novruz bayramı gecəsində açılan süfrələr iftarın saatlarına uyğun olmalıdır. Təvsiyə edirik ki, bu mübarək günlərdə torpaqlarımız, Vətənimiz uğrunda

QMI-dən fətva: “Novruz süfrələri iftar saatlarında...”

Ramazana bayramı ilə bağlı müəyyən dəyişikliklər olacağı təqdirdə məlumat veriləcək

mız, Vətənimiz uğrunda canlarını fəda edən qəhrəman şəhidlərimizin xatirəsi yad edilsin, ruhlarına dualar oxunsun, şəhid və qazi ailələrinə qayğı və diqqət göstərsin. Qazılar Şurası din xadimlərimizin və yerlərdəki imamlarımızın nəzərinə çatdırır ki, Ramazanın vacibətləri, qayda və qadağaları, müstəhəb əməlləri barədə dindarlara ətraflı şəkildə

məlumatlar və şərhlər verilsin, QMI-nin hazırladığı mövzaya və xütbə kitablarına əsaslanaraq dindarlarmıza oxunsun, şəhid və qazi ailələrinə qayğı və diqqət göstərsin. Qazılar Şurası din xadimlərimizin və yerlərdəki imamlarımızın nəzərinə çatdırır ki, Ramazanın vacibətləri, qayda və qadağaları, müstəhəb əməlləri barədə dindarlara ətraflı şəkildə

gömbərin əmri ilə şəri baxımdan qəbul edilməyən böyük günahdır.

Hər il olduğu kimi, bu il də Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının mübarək Ramazan ayının gündəlik duaları, imsak-iftar vaxtlarını əks etdirən xüsusi təqvim tərtib edib. Bu təqvim idarəmizin internet saytında (www.qafqazislam.com) yerləşdirilib. Əhalimizin və bütün kütləvi informasiya vasitələri-

nin məhz QMI-nin təqviminə istinad etmələri tövsiyə olunur. İnşallah, Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Şamaxı Astrofizika Rəsədxanasının məlumatına əsaslanaraq Ey-dül-Fitr - Ramazan bayramının hilalın görünüşünə görə 30 mart tarixinə təsadüf edəcəyini bildirir, müəyyən dəyişikliklər olacağı təqdirdə əla-hiddə məlumat veriləcək”.

□ “Yeni Müsavat”

Martda da qar yağsa, meyvəsiz qala bilərik

Qar yağdı, bazarlarda qiymətlər artdı...

Son günlər ölkə ərazisində müşahidə olunan şaxtılı və qarlı hava şəraiti bazarlarda bəzi məhsulların qiymətinə təsirsiz ötüşməyib, xüsusilə meyvə-tərəvəz və süd məhsullarında qiymət artımı müşahidə edilir.

Satıcıların sözlərinə görə, sullanın qiymətində bahalaşma hiss olunur. Məsələ ilə bağlı saytımıza açıqlamasında iqtisadçı ekspert Emin Qəribli də bildirir ki, qarlı havanın davam etməsi bəzi meyvələrin bazarlara gətirilməsində problemlər yaradıb.

Bakı bazarlarında satıcılar bildirirlər ki, məhsulların bir hissəsi şəhəratrafi ərazilərdən, digərləri isə bölgələrdən gətirilir. Ancaq son günlər yolların buz bağlanması və nəqliyyatın hərəkətinin məhdudlaşması səbəbindən təchizat gecikir. Bu da qiymət artımına gətirib çıxarıb.

Xüsusilə kartof, soğan, pomidor və göyərti kimi məh-

“Bu da müvəqqəti qiymətlərin artmasına gətirib çıxarır. Lakin burada bəzi işbazların da vəziyyətdən sui-istifadə etməsinə səbəb ola bilər. Alıcılar bilməlidir ki, qiymət artımı müvəqqətidir”, - o deyib.

Alıcılar bahalaşmadan narazılıq edirlər. Onların sözlərinə görə, hava şəraitinin müvəqqə-

ti olduğunu nəzərə alsaq, qiymətlərin süni şəkildə artırılmasının qarşısı alınmalıdır.

“Fevral ayında yağın qarın təbiət üçün heç bir zərəri yoxdur. Ona görə zərəri yoxdur ki, təbiətdə su balansının toplanmasına kömək edir, kənd təsərrüfatına, meşələrə çox faydalıdır. Sutoplayıcı

qüvvələrin artmasına çox gözəl təsiri var”. Bunu Moderator.az-a açıqlamasında **biologiya üzrə fəlsəfə doktoru, ekoloq, dosent Gülçöhrə Hüseynova** deyib. Onun sözlərinə görə, bir mənfi təsiri ondan ibarət ola bilər ki, payız vaxtı ekilmiş taxıl bitkilərinin donurmasına səbəb olar:

“Əgər çiçəklənmə dövrü deyilsə, bir o qədər də zərəri yoxdur. Bitki yenidən inkişaf edə bilər. Fevral ayında yağın qar bolluğu, bərəkətdir. Mən bir ekoloq kimi buna çox sevinirəm. Aprel-mart ayında qar yağsaydı, fəlakət baş verə bilərdi, biz meyvəsiz qala bilərdik. Şükür ki, qar fevral

ayında, ağacların çiçəklənməsi dövründə yağıb. Məhsuldarlıq bol olacaq, yaxud da az, bunu indidən deyə bilmərik. Biz bu proqnozu mart ayındakı havadan sonra deyə biləcəyik. Əgər aprel ayının 5-dək bu cür yağıntılar olmasa, məhsuldarlıq güclü olacaq. İndiki şəraitdə proqnoz vermək çətinidir. Bir ay, bir ay yarım müddətində bilmirik bizi nə gözləyir”.

Gülçöhrə Hüseynova vəhşi heyvanların hava şəraiti ilə bağlı ərazilərə çıxdığını da bildirib: “Vəhşi heyvanlar həmişə var. Sadəcə olaraq, Bakı şəhərinə, Abşeron yarımadasına 15-20 sm qarın yağması təbii ki, heyvanlar üçün qida çatışmazlığına səbəb olur. Canavarlara və tülkülərə gəldikdə isə... Onlar öz qidalarını tapıb, hansısa şəraitə adaptasiya olacaqlar. Heyvanlar da, bitkilər də biz insanlar olmadan yaşaya bilərlər. Sadəcə, biz onlarsız yaşaya bilmərik”.

□ “Yeni Müsavat”

Spirtdən ölümlərin ilginclik səbəbi - ucuz araq qıtlığı

“Alkoqollu içkilər bazarında böyük problemlər yaşanır”

Bakıda daha üç nəfər texniki spirtdən zəhərlənərək ölüb. Hadisələr Sabuncu, Nizami və Səbəyl rayonlarında qeydə alınıb. Belə ki, Sabuncu rayonunda 45 yaşlı E. Qasımovun, Nizami rayonunda 45 yaşlı A. İsayevin, Səbəyl rayonunda isə 43 yaşlı Sadiq Əzizxan oğlu Səmədovun etil spirtindən zəhərlənərək öldükləri məlum olub. Bununla da Bakıda spirtdən zəhərlənərək ölənlərin sayı 19-a çatıb. Rəsmi məlumatına görə, “Starlyuks” markalı gigiyenik vasitə və etil spirti Bakı şəhəri, Xəzər rayonu, Buzovna qəsəbəsi ərazisində fəaliyyət göstərən, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxs Səbuhi Xanhusəynovun rəhbərliyi altında qablaşdırılmaqla istehsal olunub. Onun barəsində artıq həbs qərarı verilib.

Spirtili içkilər dünya bazarında ən çox istehlak edilən məhsullar sırasına daxildir. Azərbaycanla alkoqollu içkilərin pərakəndə satışına minimum qiymətin müəyyənəndirilməsi istiqamətində mühüm addım atılıb. Belə ki, “İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında” Qanuna yeni - 29-1-ci maddə əlavə olunub. Dəyişikliyə əsasən, alkoqollu içkilərin pərakəndə satışının minimum qiyməti müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqan (qurum) tərəfindən müəyyən edilir.

Pərakəndə satışının minimum qiyməti müəyyən edilmiş alkoqollu içkilərin həmin qiymətdən aşağı qiymətlə satılması qadağan edilir. Layihəni o vaxt Milli Məclisə təqdim edən parlamentin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Azər Əmiraslanov demişdi ki, bazarda 1-3 manata araq məhsulları satılır: “Halbuki 1 litr araq üçün aksiz vergisi 4,8 manatdır. Bu necə ola bilər ki, 1-3 manata araq satıla bilər?! Burada vergidən yayınma halı var”.

Qeyd edək ki, qanunvericilikdəki dəyişikliklə yanaşı, iyulda Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, Azərbaycanla idxal edilən şampan şərəbinin hər litri üçün

aksiz vergisi 5,1 manatdan 2,7 manata endirilib, denaturasiya olunmamış etil spirtinin (həcm faizi 80 və ya çox spirt qatılığı ilə) və həcm faizi 80-dən az qatılığı olan denaturatlaşdırılmış etil spirtinin hər litri üçün aksiz vergisi 6 manatdan 6,8 manata qaldırılıb, üzüm çaxırının və ya üzüm puçalarının distillə edilməsi nəticəsində alınan spirtli tinkturaların hər litri üçün aksiz vergisi 8 manatdan 8,8 manata, viski, rom və digər spirtli tinkturalar, şəkər qamışının qızcırdılmış məhsullarının qovulması nəticəsində alınan cin və ardıc tinkurası, araq, likör-lər və digər spirtli içkilərin hər litri üçün aksiz vergisi 12 manatdan 12,8 manata qaldırılıb.

Bu, saxta spirtli içkidən ölüm hadisəsinin qeydə alındığı ilk hal deyil. Spirtli içkilərə aludəlik dünyada vaxtından əvvəl (erkən) ölüm və əlilliyin mühüm risk faktorlarından biridir. Məsuliyyətsiz və təhlükəli səviyyədə spirtli içkilərdən istifadə hər il milyonlarla insanın ölümünə səbəb olur. Məsələn, 2004-cü ildə spirtli içkilər 2.3 milyon insanın ölümünə səbəb olub. Bu isə dünyada bütün ölüm hallarının 3.8%-na bərabərdir.

Mövzu ilə bağlı “Yeni Məsəbat”a danışan Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov deyir ki, 2019-cu ildə spirtli içkilərin istehsalı üçün lazım olan lisenziyalar ləğv olundu və bundan sonra 60-dan çox spirtli içki istehsalçısı meydana çıxdı: “Bununla da bazar daha çox çirklənməyə başladı. Ötən il hökumət ucuz satılan alkoqollu içkilərin qiymətinin minimum həddini müəyyən edən qərar qəbul etdi. Buna qədər isə ucuz və keyfiyyətsiz araq alan insanlar yalnız keyfiyyətdə uduzurdu, indi isə onlar qiymətdə də uduzdu. Hökumət gerek keyfiyyətin artırılması məsələsinə toxunardı. Düşünürəm ki, bu qərar yanlışdır. Alkoqollu içkilər bazarında böyük problemlər yaşanır. Standartlara uyğun araq istehsal edənlər də bu xaosun içində itib-batırlar.

İçkilərin də digər məhsullar kimi istehsal və son istifadə tarixi olmalıdır. Satılan araqların 85 faizinin üzərində bu tarixlər yoxdur. Köhnəlmiş və vaxtı keçmiş spirtli içkilər əhaliyə satılır. İnsanlar araq alarkən mütləq üstündəki tarixə fikir versinlər”.

Eyyub Hüseynov bildirib ki, saxta spirtli içki içmiş adam iki cür halda həmin vəziyyəti hiss edir: “Birincisi, gecədən səhərə qədər susayır. Bu o deməkdir ki, içdiyi spirtli içkinin tərkibində aldehidlərin sayı çoxdur. Aldehidlər spirtdən daha çox uçucudur və o, susuzluq gətirir. İkincisi isə yuxudan oyananda baş ağ-

rısı, gicəllənməsi, gözələrdə şişkinlik varsa, deməli, saxta spirtli içki qəbul edib. Bu o deməkdir ki, həmin içkinin tərkibində “sivuş” yağlarının miqdarı normadan çox olub və yaxşı təmizlənməyib. Regionlarda deyirlər ki, guya “çəkmə araq” daha yaxşıdır. Bu, kökündən yanlış fikirdir. Çünki onlar “sivuş” yağlarından azad olmayan içkilərdir”.

E.Hüseynov bildirib ki, Azərbaycanda ən rahat istehsal olunan spirtli içki ağ araqlardır: “Çünki araqların istehsalı üçün xüsusi üzüm bağları salmaq və onun əziyyətini çəkmək tələb olunmur”.

Qida texnoloqu Asim Vəliyev “Yeni Məsəbat”a bildirib ki, etil spirti (etanol) əsasən alkoqollu içkilərdə istifadə olunan spirt növüdür. Lakin həddindən artıq qəbul edildikdə ciddi sağlamlıq problemlərinə və hətta ölümə səbəb ola bilər: “Ölüm halları əsasən yüksək dozada qəbul (qan plazmasında 4-5 qram/litr və ya daha yüksək konsentrasiyada olması) və ya aspirasiya (qusma nəticəsində tənəffüs yollarına mayenin dolması), tənəffüs çatışmazlığı və hipotermiya kimi ağırlaşmalarla bağlıdır. Statistik göstəricilərə əsasən etanol zəhərlənmələrində ölüm ehtimalı 1-5% arasında dəyişir. Lakin vaxtında tibbi müdaxilə ilə bu göstərici əhəmiyyətli dərəcədə azaldıla bilər. Xüsusilə uşaqlar və yaşlı insanlar üçün isə daha yüksəkdir. Ölüm hallarının əsas səbəbləri arasında tənəffüs dayanması, kəskin pankreatit və ya ikincili travmalar (məsələn, avtomobil qəzası) yer alır.

Texniki spirtlər (metanol, izopropanol və s.) əsasən sənayedə həlledici, yanaq və dezinfeksiyaedici vasitə kimi istifadə olunur. Onlar toksik qatışıqlar ehtiva edə bilər. Bu maddələrin daxilə qəbulu bir sıra ağırlaşmalara səbəb ola bilər. Məsələn, metanol və digər toksik maddələr qaraciyərdə formaldehidə çevrilərək qanın pH səviyyəsini kəskin aşağı salır, optik siniri zədələyərək saatlar ərzində geridönməz korluğa səbəb ola bilər. Həmçinin başgicəllənmə, huşun itməsi, epileptik

Regionlarda pul var, bankomat yoxdur...

Azərbaycanda nağdsız ödənişlərin və plastik kartlardan istifadənin artması bankomatlara olan tələbatı artırır. Paytaxt və böyük şəhərlərdə bu problem hiss olunmasa da, bölgələrdə, xüsusilə ucqar kəndlərdə bankomat çatışmazlığı ciddi narahatlıq yaradır.

Mərkəzi Bankdan Modern.az-a bildirilib ki, 2024-cü il ərzində ölkə üzrə quraşdırılan bankomatların sayı 2023-cü il ilə müqayisədə 6.2% artaraq 3,304 ədədə çatıb. Bu artımın, xüsusilə Bakı şəhərində 9.3%, regionlarda isə 2.7% olduğu müşahidə edilir: “Banklar tərəfindən bankomatların quraşdırılması və regionlar üzrə bölgüsünə dair qərarlar bankların biznes strategiyaları əsasında formalaşdırılır. Bankomatların quraşdırılması zamanı həmin ərazi üzrə müştəri sayı və tələbatı, zəruri texniki infrastruktur imkanları, davamlı rabitə təminatı kimi məsələlər diqqətə alınır”.

Açıqlamada bildirilib ki, 2024-cü il ərzində banklar tərəfindən təsərrüfat subyektlərində quraşdırılan POS-terminalların sayı 2023-cü ilə müqayisədə 38.4% artaraq 119,5 min ədədə çatıb. O cümlədən POS-terminalların sayı Bakı şəhərində 28%, regionlarda isə 58.5% artmışdır. Həmçinin banklar tərəfindən müştərilərə göstərilən xidmətlərin əlçatanlığının təmin edilməsi məqsədilə ölkə üzrə 2077 ədəd özünəxidmət terminalı quraşdırılıb. Bölgələrdə əhali sıxlığının nisbətən az olması və zəruri texniki infrastruktur imkanlarının məhdudluğu banklar üçün bankomat quraşdırma prosesini həm iqtisadi, həm də texniki baxımdan çətinləşdirir.

Qurumdan açıqlanıb ki, ölkəmizdə ənənəvi bankçılıq xidmətlərinin rəqəmsal müstəviyə transformasiyası yüksək artım tempi ilə davam edir və bu tendensiya fiziki terminallara olan tələbi minimallaşdırmaqla, internet və mobil bankçılıq həlləri vasitəsilə bank xidmətlərinin məsafədən əldə edilməsinə şərait yaradır. 2024-cü ildə internet bankçılıq xidmətləri vasitəsilə həyata keçirilən əməliyyatların həcmi 2023-cü ilə müqayisədə 20.7%, mobil bankçılıq əməliyyatlarının həcmi isə 38.2% artıb.

Nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə həyata keçirilən tədbirlər, fiziki terminallara olan tələbi əhəmiyyətli dərəcədə azaldıb. Son 1 ilin statistik göstəricilərinə əsasən, ödəniş kartları vasitəsilə həyata keçirilən ölkədaxili nağdsız ödənişlərin sayı 68.8%, həcmi isə 60.9% artıb. “Kapital Bank” və “ABB” isə hazırda ölkədə ən geniş müştəri şəbəkəsinə malik banklardır və bu səbəbdən onların terminallarından daha çox istifadəçi yararlanırlar.

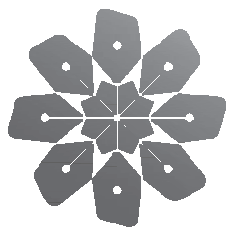
“Qeyd edək ki, rəqəmsal ödəniş həllərinin genişləndirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilir və bu fəaliyyət nəticəsində məsafədən ödəniş həllərinə əlçatanlıq artırılaraq, fiziki terminallara olan tələb minimallaşdırılır”, - Mərkəzi Bankdan verilən açıqlamada qeyd olunub.

tutmalar müşahidə oluna və zəhərli maddələr bu orqanların funksiyasını tamamilə iflic edə bilər. Aritmiya və təngnəfəslik kimi ciddi problemlər yarana bilər”.

Qida eksperti deyir ki, ən çox zədələnən orqanlar qaraciyər, böyrəklər, gözələr və beyindir. Metanol insan orqanizmi üçün son dərəcə təhlükəlidir və qəbulu qətiyyətlə tövsiyə edilmir: “Metanol qaraciyərdə alkolohidrogen-

naz fermenti tərəfindən formaldehidə çevrilir. Bu maddələr metabolik asidoza səbəb olur, hüceyrə zəhərlənməsi törədir. Cəmi 10-30 ml metanol yetkin insanda korluq və ya ölümə səbəb ola bilər. İlk əlamətlər başgicəllənmə, ürəkbulanma 12-24 saat sonra meydana çıxır, bu müddət ərzində isə daxili orqanlarda geridönməz zədələr baş verə bilər”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Məsəbat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

Bu həftədən etibarən, martın 1-dən Azərbaycanda Ramazan ayı başlayacaq. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, bu barədə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsindən bildirilib. Qeyd edilir ki, Şəvval ayının 1-i, yəni martın 30-da Ramazan (Fitr) bayramı olacaq. İlk Qədr gecəsi Ramazan ayının 18-dən 19-na keçən gecə, yəni martın 18-nə təsadüf edəcək. Bundan əlavə, Ramazan ayının 20-dən 21-nə keçən gecə (20 mart), Ramazan ayının 22-dən 23-nə keçən gecə (22 mart) və Ramazan ayının 26-dan 27-nə keçən gecə (26 mart) Qədr gecələri olacaq.

Qeyd edək ki, Ramazan ayının başlanğıcı və bayram günü ənənəvi olaraq ayın görünməsi ilə təyin olunur. Elə məhz bu amil inancılar arasında fikir ayrılığına səbəb olur. Bəzən cəmiyyətdə iki qütbə bölünərək bir-birlərinə qarşı dözümsüzlük nümayiş etdirirlər. Müasir dövrdə bir çox ölkələr Ramazan və bayram tarixlərini öncədən elmi hesablamalara əsaslanaraq müəyyən edirlər. Astronomik olaraq Ayın üfqudə görünməsi əvvəlcədən hesablanı bilər. Bəzi İslam ölkələri və məzhəblər isə yalnız gözlə görünən ayı əsas götürürlər. Bu isə müxtəlif coğrafi və iqlim şəraitlərinə görə fərqlənə bilər, nəticədə bəzi ölkələrdə Ramazan və bayram bir gün fərqlə qeyd edilir. Bu fərqlər müsəlman dünyasında hər il mübahisələrə səbəb olur. Xüsusilə Səudiyyə Ərəbistanı ilə Türkiyə, İran və digər ölkələr arasında bayram tarixində fərqlər yaranır.

İlahiyyətçi Elvüsal Məmmədov “Yeni Müsavat”-a həm Ramazan ayının fəzilətləri, həm də mübahisələrlə bağlı

fikrini bölüşüb: “Ramazan özünü dəyişdirməyi bacarmaqdır. Əgər Ramazan ayında iradə nümayiş etdirib ac və susuz qalabilsən, Allahın halal buyurduğu şeylərdən müəyyən saatlarda imtina etməyi bacarırsan, deməli, iradəmin təsir "daire"sini genişləndirmək mümkündür. Bu baxımdan Ramazan pis vərdislərdən imtina edib, yaxşı vərdislərə yiyələnmək üçün əlverişli mövsüm ola bilər. Ramazan tərbiyə, nəfsi paklama məktəbidir. Günahlardan tövbə edək, mənfi davranış və zərərli vərdislərdən əl çəkək, üstün məziyyət və əxlaqi xüsusiyyətlər qazanaq. Bu məktəbin bizə bəxş edəcəyi fərsətləri dərk etsək, faydalanacaq, əks halda, peyğəmbərimizin dediyi kimi, “bağışlanmayan bədbəxtlər”dən olacağıq”.

İlahiyyətçi Qədr gecələri ilə bağlı yanlış düşüncələrdən danışır: “Qədr gecəsi vaxtı bilinən, bununla da mahiyyəti adlanan gecə deyildir. Qədr - son on gecəni ibadət, itaət, tövbə, Allahdan bağışlanma diləmək, nəfsi tərbiyə etmək, dua, namaz və zikrlə keçirməyin adıdır. Qədr

Din və tolerantlıq

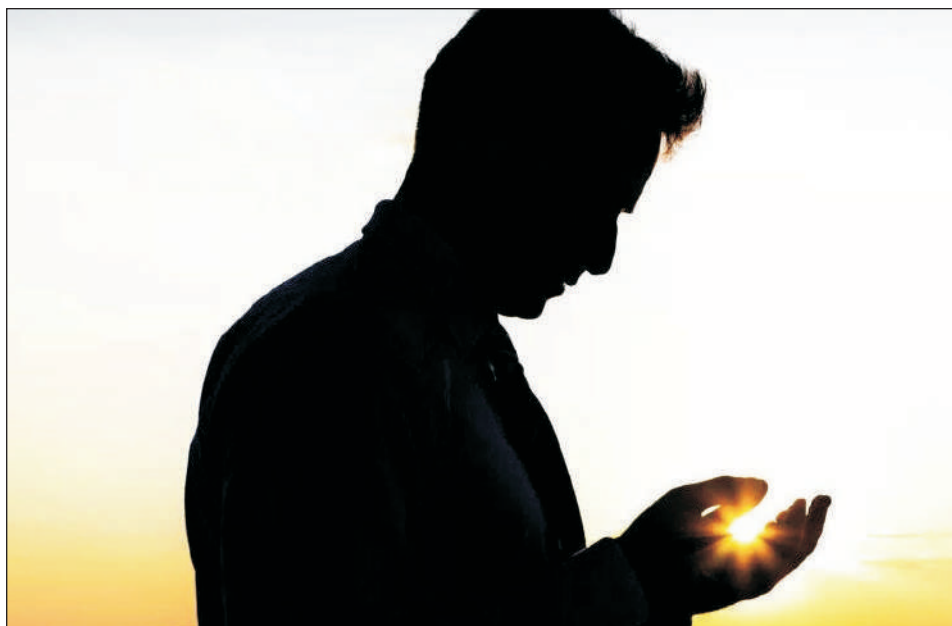
YENİ **MÜSAVAT**
N 38 (8648) 28 fevral 2025

“Müsəlman dünyasının ən böyük problemi...”

İlahiyyətçidən Ramazan ayı çağırışı: “Mərhəmət göstərək, günahlardan tövbə edək...”

gecəsi günahları bağışlayan, arzuları gerçəkləşdirən sehri çubuq deyildir; günahların bağışlanması üçün bəndə tam səmimiyyət və istəklə Rəbbinə üz tutmalıdır. Qədir gecəsi təsadüfən qarşımıza çıxan, dəmiri qızıla çevirən “eliksir” daşı da deyildir. Qədir gecəsi şövqlə başlayan, günlər keçdikdən sonra adət-kədərin təsiri ilə adiləşən Ramazan mövsümünün son günlərini layiqi ilə keçirməyə olan İlahi Təşviqdir. Son on günün hər gecəsini Qədir gecəsi bilərək ibadət edək deyə, bəlkə də Allah bu gecəni bizdən gizləyib. Əks halda, ibadət simvolik-mistik ayinə çevrilir, həqiqi məzmunundan uzaqlaşar. Simvollar bizim üçün cazibədar və maraqlı görünə bilər, amma simvolların tərbiyəedici xüsusiyyəti yoxdur”.

Elvüsal Məmmədov qeyd edib ki, müsəlman dünyasının ən böyük problemi məzhəbçilikdir: “Məzhəbçilik Qurana, hədislərə, əxlaqa, dünya görüşünə, həyata və insanlara, elmi həqiqətlərə məzhəbmərkəzli münasibətdir. Bu, müəyyən məzhəbi (həm də bütünlükdə) tabulaşdırmaqdır, vəhy və müqəddəs təlim bilmək, Allaha və peyğəmbərə aid etməkdir. Məzhəbçilik “ixtilaf” doğuran məsələlərdə fərqli fikirlərin olmamasından bixəbərlidir. Elə Ramazan hilalının görünmə hadisəsinə fərqli yanaşmalardan bixəbərlilik buna misaldır”.

İlahiyyətçi “Həkim deyib ki, səne oruc tutmaq olmaz” kimi qəbildən olan fikirlərə də münasibət bildirib: “Sağlamlıq problemlərindən əziyyət çəkən, amma oruc tutmaqda ısrar göstərənlərə dinin hökmlərini yaxşı bilməklərinə baxmayaraq, tibb sahəsinin mütəxəssisi olmayan ilahiyyətçilər, ruhani-

lər düzgün yol göstərə bilməzlər. Düzgün qərarı, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, dini həssaslığa sahib həkim-mütəxəssislər verə bilər. Xəstəliyin növü nəzərə alınmalı, sağlamlığın itirilməsi, yaxud ölümə nəticələnmə biləcək hallarda şəriətin “zərurət qadağaları icazəli edir” qaydasından çıxış edilməlidir. Çünki şəriətin beş məqsədindən biri “canın qorunması”dır. Elə də olur ki, bioloji aclığın tövratı fəsadları Ramazan ayı-

nın məqsədyönlü aclığı, yəni Allah naminə baş verən aclıq tövratıdır. Təzyiqdən, mədə ağrısından əziyyət çəkən neçə şəxs var ki, Ramazanda oruc tutduqlarını, səhətlərini getdikcə yaxşılaşdığını bildiriblər. Əlbəttə ki, biz bununla təbabətin göstərişlərini sərf-nəzər etmirik. Yaxşı olar ki, bu kimi hallar imanlı həkim-mütəxəssislərlə müzakirə olunsun, yekun qərar inanc və ibadət edən həkimlərə buraxılsın”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Afaq MİRAYIQ

Dövlət saytlarına hücumların arxasındakı “gizli əl”

Ekspert deyir ki, əgər bu qurumlara hücum olsaydı, ölkə hədəfə alınmış sayılardı...

Bir neçə gündür dövlət informasiya ehtiyatlarına kütləvi DDOS hücumları müşahidə olunur. Bu barədə Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətindən (XRİTDX) məlumat verilib. “Dövlət Xidməti kibernetik hücumların qarşısının alınması və dövlət informasiya ehtiyatlarının fasiləsizliyinin təmin edilməsi üçün zərərli trafik təmizlənməsi istiqamətində işləri davam etdirir. Bununla bağlı böyün real ip ünvanları da anomal trafik kimi blok siyahısına düşə bilər. Anomal trafik təmizlənməsi zamanı dövlət informasiya ehtiyatlarından istifadə edən vətəndaşlardan onlara məxsus IP ünvanlarında yaranan biləcək qısa müddətli müvəqqəti bloklamaları nəzərə alınmalıdır”, - məlumatlandırılıb.

Qeyd edək ki, bir neçə gün əvvəl də Azərbaycanın aparıcı televiziya kanallarından biri - İTV-nin və bir neçə sayta da kibernetik hücumlara məruz qalıb. Hücumun eyni anda və eyni üsulla həyata keçirilməsi onun koordinasiya və məqsədyönlü olduğunu göstərir. İndi dövlət resurslarına da ardıcıl hücumlar göstərir ki, hansısa maraqlı qüvvələr Azərbaycanın informasiya məkanını zəiflətməyə və təsir al-

tına salmağa çalışır. Ekspertlərə görə, dövlət və digər media resurslarının kibernetik təhlükəsizliyi gücləndirilməli, müdafiə sistemləri yenilənməli və mümkün hücum ssenarilərinə qarşı proaktiv tədbirlər görülməyə, bu cür hücumlar davam edə və daha ciddi fəsadlara səbəb ola bilər. Azərbaycanda son bir neçə ildə kibernetik sektorda, xüsusilə də dövlət sektorunun kibernetik təhlükəsizliyi sahəsində çox böyük işlər görülmüşdür. Kritik sektorun təhlükəsizliyi ilə bağlı ciddi infrastruktur qurulub və bu işlər davam etdirilir. Amma biznes sektoru, media sahəsinin və vətəndaş cəmiyyə-

ti sahəsinin kibernetik təhlükəsizliyi ilə bağlı görülməli işlər daha çoxdur. Milli informasiya resurslarına gəlincə, kibernetik təhlükəsizliyin qorunmasına dövlət tərəfindən real dəstək verilməlidir. Dövlət saytlarına hücumların arxasındakı “gizli əl” müəyyən etmək mümkündürmü?

Informasiya Texnologiyaları üzrə mütəxəssis Elvin Abbasov “Yeni Müsavat”-a bildirib ki, dövlət qurumlarına, özəl sektora, vətəndaşlara kibernetik hücumlar edilir: “Bu məsələ yalnız bu gün üçün deyil, neçə ildir ki, aktualdır. Doğrudur, vətəndaşlara qarşı kibernetik hücumlar da-

ha çox kibernetik təhlükəsizlik müstəvisində olur. Qurumlara və bizneslərə olan kibernetik hücumlar bir qədər fərqli motivlərdədir. Təbii ki, qurumlara olan hücumların böyük əksəriyyəti uğursuz olur və DDOS üzərindən həyata keçirilir. Vətəndaşlara, özəl sektora isə xarici mənbələrdən müxtəlif texnologiyalarla hücumlar olunur. Vətəndaşlara yönələn hücumların 95 faizi ən basit üsullarla olur. Çox nadir hallarda vətəndaşın xəbəri olmadan peşəkar qruplar tərəfindən kütləvi olaraq hesabları oğurlanır. Misal üçün, ötən il Azərbaycanda beynəlxalq SMS daşıyıcıları üzrə üzərindən OTP

kodları oğurlanmışdı. Bizneslərə gəldikdə isə əvvəlki illərdə daha çox kibernetik insident baş vermişdi. Burada bizneslərin verilənlər bazası ələ keçirilib, bizneslərin açılması müqabilində onlardan pul istənilirdi. Həmçinin hostinglər, böyük brend mağazalar analoji hadisə ilə üzləşmişdilər.

Ümumiyyətlə, mətbuata, həmçinin universitetlərə yönəlik hücumlar da var. Bir neçə həftə əvvəl İqtisad Universitetinin saytı ələ keçirilmişdi və ora mesaj qoyulmuşdu. Eləcə də İTV-nin. Amma bunlar DDOS deyil. Bir və ya bir neçə sayta qarşı da DDOS hücumu deyil, kibernetik hücum baş vermişdi. Hakerlər kənar müdaxilə etmişdilər. Amma tam sirdən çıxarmadılar, halbuki edə bilərdilər. Sadəcə, onlara bir oyun oynadılar. Bəziləri bunu hibrid müharibəsi adlandırırlar, bu belə deyil. Həmin saytları ələ keçirib orada saxta xəbərləri hiss edilmədən yaymaq hibrid müharibənin əlamətidir. Hibrid müharibə cəmiyyətdə psixoloji manipulyasiyalara nail olmaq motivlərində özünü göstərir. Azərbaycanın informasiya məkanındakı önəmli xəbər resurslarına, həmçinin bir media qrupuna məxsus olan saytlara yönəlmiş kibernetik hücumlar daha çox hansısa dəstənin həmin media qrupuna qarşı kimi görünür. Bu, birbaşa Azərbaycana qarşı hədəflənmiş bir hərəkət sayılmalıdır. AzTV kimi qurumlar hədəfə alınardı. Onlar onsuz da fiziki serveri ələ keçirmişdilər.

Hakerlər istəsəydilər, güman ki, saytların məlumat bazalarını da dağıda bilərdilər. Amma onlar məlumat bazasını silməyi yox, qarşı tərəflə sanki oyun oynadılar. Saytların bekapları (məlumatların ehtiyat nüsxəsi) geri qayıtsa da, yenidən hücumlar olurdu. Bu da o deməkdir ki, onlar əvvəlcədən serverə yerləşmişdilər. Bəlkə bekapların da içində onları zərərli yazılımlar var idi və sistemə yenidən daxil ola bilərdilər”.

E.Abbasov əlavə edib ki, hakerləri qıcıqlandıran yəqin ki, həmin media resurslarında ki hansısa xəbərlər, yazılar olub: “İstənilən halda bu hadisəni Azərbaycanda kibernetik təhlükəsizliyə daha çox diqqət yönəldilməsinin vacibliyinə bir signal kimi qəbul etmək lazımdır. Digər saytlar da bu istiqamətdə özlərini təkmilləşdirməlidir. Azərbaycanda ən böyük internet resursu “my.gov.az”dır. Baxın, bura hücum olsaydı, hiss olunardı. Bir çox insan “my.gov” və SİMA üzərindən işini aparır. Onlara hücum olsa, bəlli olacaq ki, ölkə hədəfə alınıb. Müxtəlif qurumlara DDOS hücumlarının baş verməsi hər zaman müşahidə olunur. Azərbaycanın dövlət qurumlarına qarşı yönələn bu kimi hücumların 95 faizinin qarşısı alınır. Resurslar müəşəkil şəkildə qorunur. 100 hücumdan yalnız bir-kəsi “uğurlu” olur. Bu da təbii”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

Bu ilin yanvar ayında Azərbaycanda əlvan və qiymətli metalların istehsalında kəskin artım baş verib. “Yeni Müsavat” Dövlət Statistika Komitəsinin aylıq hesabatına istinadən xəbər verir ki, ötən ay ölkədə 220,3 ton mis, 375,8 kq gümüş, 236,2 kq qızıl istehsal olunub. 2024-cü ilin yanvarı ilə müqayisədə mis istehsalında 34 dəfə, gümüş istehsalında 32,6 faiz, qızıl istehsalında isə 88,5 faiz artım qeydə alınıb.

2024-cü ildə Azərbaycanda 378,8 ton mis konsentratı (2023-cü ilə müqayisədə 5,6 dəfə az), 3184,9 kq gümüş (14 faiz az), 2663,5 kq qızıl (3,5 faiz az) istehsal olunub. Əlvan və qiymətli metalların istehsalındakı bu azalmanın əsas səbəbi 2023-cü ildə Gədəbəydə ekoloji məsələlərə görə başlanan ictimai etirazlarla bağlı rayonda qızıl və gümüş istehsalı ilə məşğul olan şirkətin fəaliyyətini dayandırmasıdır. Belə ki, Gədəbəydə hasilatla məşğul olan Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı şirkəti “Anglo Asian Mining plc”nin rayon ərazisində qızıl hasilatında istifadə olunan zərərli kimyəvi maddələrin tullantılarını toplamaq üçün yeni göl yaratması əhali tərəfindən etirazla qarşılanıb. Kəndlərin sakinləri narazılıqlarını kütləvi etiraz aksiyası ilə bəyan ediblər. Hökumət və dövlət qurumları məsələyə müdaxilə etdikdən sonra ərazidə hasilat müvəqqəti olaraq dayandırılıb. Daha sonra hasilatçı şirkətdən ekoloji zərərin minimuma endirilməsi istiqamətində əlavə təminatlar alınmaqla yeni tullantı yeri yaratmasına icazə verilib. Bundan sonra ötən ilin son iki rübündən “Anglo Asian Mining plc” istehsalı bərpa edib.

Azərbaycanda qızılın ikinci istehsalçısı olan “AzərGold” QSC-nin hasilatında son iki ildə artım davam edib. 2023-cü ildə QSC 63,7 min unsiya qızıl hasil edib. Bu, “AzərGold”un fəaliyyət dövrü ərzində ən yüksək illik göstəricidir. İl ərzində həmçinin 114,3 min unsiya gümüş hasil edilib. Beləliklə, qızıl hasilatı plandan 2 faiz, gümüş hasilatı isə 6 faiz artıq icra edilib. 2022-ci ilə müqayisədə 2023-cü ildə qızıl hasilatında 1,7 min unsiya və ya 3 faiz artım qeydə alınıb. QSC-nin 2024-cü il üçün hasilat planında 2023-cü ilə müqayisədə 9 faiz daha artıq olmaqla 70 min unsiya qızıl, 27 faiz daha artıq olmaqla 156,8 min unsiya gümüş istehsalı nəzərdə tutulurdu.

Yanvar-sentyabr aylarında QSC 48,7 min unsiya qızıl istehsal edib. Bu,

Azərbaycan qızılı: istehsalı da, ixracı da artır

Ölkə qızılının ikinci istehsalçısı olan “AzərGold” QSC-nin hasilatında son iki ildə artım davam edib

2023-cü ilin 9 ayı ilə müqayisədə 27 faiz artım deməkdir. Sözügedən dövr ərzində gümüş hasilatı 69,2 min unsiya təşkil edib.

Həmçinin Səhmdar Cəmiyyət tərəfindən 2024-cü ilin 9 ayı ərzində 40,2 min unsiya qızıl, 54,7 min unsiya gümüşün yerli və beynəlxalq bazarlarda satışı həyata keçirilib. Nəticədə ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 21 faiz daha çox olmaqla 166,9 milyon manat gəlir əldə edilib. Ümumilikdə, 2024-cü il ərzində 211 milyon 758,63 min dollar dəyərində 4270,39 kq qızıl ixrac olunub. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən, bu, 2023-cü ilə müqayisədə 29,2 faiz artım deməkdir.

Ötən il ixrac olunan qızılın 175,8 milyon dollarlıq hissəsi “AzərGold”un ixracıdır. Bu isə 124,6 milyon dollarlıq ixrac qeydə alınan 2023-cü ilə müqayisədə 41 faiz artım deməkdir.

Onu da bildirək ki, ötən il dünya qızıl bazarında qiymətlərin kəskin artımı ilə yadda qalıb. Bu qiymətli metalın bir unsiyası 2300 dollardan 3 min dollara qe-

dər bahalaşmış. Qiymətlərin belə artımına səbəb dünya mərkəz banklarının onun alışı kəskin artırması ilə bağlıdır. Belə ki, adətən global iqtisadiyyatda qeyri-müəyyənliklər artıb, böhran təhlükələri yarandıqda investorlar ən etibarlı aktiv olan qızıla yatırımları artırır. Mərkəz bankları da ehtiyatların daha çox hissəsini qızıla çevirməklə gözlənilən təbəddüatlardan minimum itki ilə çıxmağı hədəfləyirlər.

Qızıla olan tələbat və bazarın qiymət artımı 2025-ci ilin ilk iki ayında da davam edib. ABŞ-da yenidən hakimiyyətə gələn Donald Trampın global ticarətdə böyük tələtlərə səbəb olacaq rüsum qərarları dünya iqtisadiyyatında radikal proseslər ehtimalını artırır. Bu fonda qızıla yatırımlar da artır ki, bu da qiymətləri körükləyir.

Azərbaycanda qızıldan ehtiyat kimi Mərkəzi Bank deyil, Dövlət Neft Fondu istifadə edir. Fond ötən ilin əvvəlindən 10 ildən çox müddətdən sonra qızıla investisiyalarını bərpa edib. Hazırda Neft Fondu ölkəyə qızılın ən böyük idxalçısıdır. Fondun investisiya portfeli-

nə daxil olan qızılın ümumi miqdar 2024-cü ilin əvvəlinə 101,8 ton və ya 6 milyard 752,1 milyon ABŞ dolları təşkil etmişdi. Fond 2024-cü ildə qızıl ehtiyatının həcmi 146,6 tona çatdırıb. Bu, fondun ümumi investisiya portfelinin 20,6 faizi və ya 12 milyard 354,6 milyon dollarlıq hissəsidir. Fond rəhbərliyi qızıla investisiyaların bu il də davam etdiriləcəyini, qızılın investisiya portfelinə payının 25 faizə çatdırılacağını açıqlayıb.

Qızıla tələbatın və qiymətlərin yüksəldiyi bir dövrdə Azərbaycanın bu fürsətdən bəhrələnməsi nəzərdə tutulur. Belə ki, “Anglo Asian Mining” şirkəti 2025-ci ildə qızıl hasilatının 28 min unsiyadan 33 min unsiyaya, mis hasilatının isə 6500 tondan 6800 tona qədər artırılmasını hədəfləyir. Şirkət tərəfindən açıqlanan hesabatda qeyd olunur ki, 2025-ci il Anglo Asian üçün kritik bir ildir: “Çünki yeni Gilar mədəninin açılışı ilə mis hasilatını artırmağa başlayır və şirkət 2025-ci ildə mis hasilatının indiyədək ən yüksək olacağını gözləyir. Bu plan qismən bağlan-

ma səbəbindən məhdud olan əvvəlki iki illik istehsal ilə müqayisədə tam istehsal ilini əhatə edir”.

Şirkət Dəmirli yatağında ehtiyatların qiymətləndirilməsini davam etdirir və ilin sonuna qədər zavodda istehsalı bərpa etməyi gözləyir. Buna görə də cari il üçün hasilat planına Dəmirli ilə bağlı hər hansı istehsal, dövrüyyə və ya məsrəflər daxil deyil, onların miqdarı istehsalın nə vaxt başlanmasından asılı olacaq.

“Anglo Asian”ın baş direktoru Reza Vəziri bildirib ki, bu ilki hasilat planı şirkət üçün ən yüksək illik hasilat səviyyəsini nəzərdə tutur: “2025-ci il şirkət üçün əlamətdar bir il olacaq, çünki biz növbəti illərdə Qaradağ və Xarxan daha böyük mis aktivlərini istehsalat portfelimizdə misin payını artırmağa başlayırıq”.

Şirkətin açıqlamasına görə, mis hasilatın getdikcə daha əhəmiyyətli hissəsinə çevrildiyinə görə artıq əsas hasilat proqnozları qızıl ekvivalentində unsiyada dərc edilməyəcək. İl ərzində qızılın mis qiymətinə nisbətindən

də əhəmiyyətli dəyişikliklər də proqnozla müqayisədə faktiki hasilatın yanlış olmasına səbəb ola bilər. Şirkət bu ilin hasilat proqnozunda qızılın bir unsiyasının dəyərini 2800 dollar, misin bir tonunun dəyərini isə 9000 dollar olaraq qeyd edib.

“Anglo Asian Mining”in açıqlamasına görə, 2024-cü maliyyə ilində ümumi hasilat 16,760 qızıl ekvivalent unsiya təşkil edib. Bu, 2023-cü maliyyə ilindəki 31,821 qızıl ekvivalent unsiya təşkil edən göstəricidən 2 dəfəyə yaxın azdır. Illik proqnozda hasilatın 15000-19.500 qızıl ekvivalent unsiya olacağı proqnozlaşdırılmışdı.

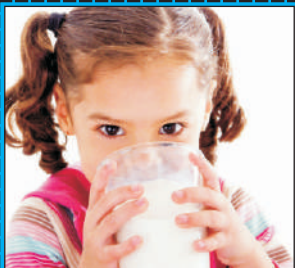
Şirkətin istehsalı olan qızıl külçəsinin ümumi satışları ötən ilin dördüncü rübündə 6,031 unsiya təşkil edib. Bu satışın orta qiyməti 1 unsiya üçün 2,655 dollara bərabər olub. Rüb ərzində mis konsentratının tədarükü 1,5 milyon ABŞ dolları (Azərbaycan Hökumətinin mənfəət payı istisna olmaqla) satış dəyəri ilə 1,173 ton təşkil edib: “2024-cü maliyyə

MUSAVAT

Son səhifə

N 38 (8648) 28 fevral 2025

Uşaqlar üçün ən sağlam içkilər bunlardır

Uşaqların və yeniyetmələrin sağlam böyüməsi və inkişafı üçün düzgün qidalanma vacibdir. Araşdırmalar göstərir ki, sağlam içki seçimləri bu qidalanmanın əsas hissəsini təşkil edir. Ən uyğun içki variantları arasında su və pasteurizə edilmiş inək südü önə gəlir.

Milli.Az xəbər verir ki, mütəxəssislər uşaqların və yeniyetmələrin susuzluq və vitamin ehtiyaclarını qarşılayarkən ən yaxşı seçimlərin su və süd olduğunu bildirirlər.

Su bədənə maye ehtiyacını qarşılamağa kömək edir və qidalarda həzmə mühüm rol oynayır. Süd isə xüsusilə pasteurizə edilmiş inək südü uşaqların inkişafı üçün vacib olan kalsium, D vitamini və zülallar kimi qidalandırıcı maddələr ilə zəngindir.

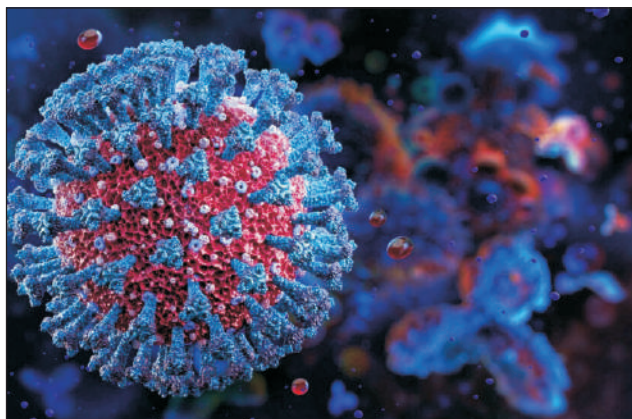
Pasteurizə edilmiş inək südü mikrobların və zərərli bakteriyaların aradan qaldırılması üçün yüksək temperaturda işlənmişdir, bu da onu uşaqlar üçün daha təhlükəsiz edir. Süd həmçinin sümük və diş sağlamlığı üçün vacib olan kalsiumun əla mənbəyidir və böyümə dövründə uşaqların sağlam inkişafına dəstək olur.

Ətraflı

Digər içkilər, məsələn, qazlı içkilər və şirələr çox miqdarda şəkər və kalorilərlə zəngin ola bilər, bu da sağlamlığa mənfi təsir göstərə bilər. Tədqiqatlar sübut edir ki, bu cür içkilərin çox istehlakı uşaqlarda piylənmə və digər sağlamlıq problemlərinə səbəb ola bilər.

Bu içkilərin tərkibindəki şəkər artıq çəkiliyə, diş çürüməsinə və digər sağlamlıq problemlərinə gətirib çıxara bilər.

Çindən yayılan yeni virus təhlükəlidir?

Çində yarasalarda aşkar edilən yeni koronavirus hələ insanlara üçün təhlükə yaratmır. Bu barədə "RIA Novosti"yə Rusiyanın Novosibirsk Dövlət Universitetinin biotexnologiya, mikrobiologiya və virusologiya laboratoriyasının rəhbəri, Rusiya Elmlər Akademiyasının akademiki Sergey Netyosov məlumat verib. Onun sözlərinə görə, HKU5-CoV-2 hələ 2006-cı ildə Çində müəyyən edilmiş HKU5 virusunun bir hissəsidir.

"Onun növlərindən birini rusu kimi insan hüceyrə re-də "S" zülalında COVID-19-a septorları üçün bir bağlayıcı səbəb olan SARS-CoV-2 virusu var", - alim bildirib. O, ay-

Arvadına aldığı "Porşe"ni zibilliyə atdı

Rusiyanın Moskva vilayətində Sevgililər günündə qeyri-adi hadisə baş verib.

Lent.az xəbər verir ki, kişi fevralın 14-də həyat yoldaşına verdiyi "Porşe" markalı avtomobili zibilliyə atıb. Kişi həyat yoldaşı ilə münasibətlərini yaxşılaşdırmaq üçün ona 3 milyon rubla "Porşe Məkan" alıb. Qəzadan sonra avtomobil bir az zədələnəndə, kişi onu tez bir zamanda təmir edəcəyinə söz verərək, xanımına Sevgililər Günü üçün hədiyyə etmək qərarına gəlib.

Ancaq həyat yoldaşı hədiyyəni qiymətləndirməyib. O, əzilmiş avtomobili gördükdən sonra bunu istehza kimi qəbul edib və "Porşe"dən imtina edib. Məyus olan ər lazımsız şey kimi məşini zibil qutusuna atıb. Qadın onu fikrindən daşındıra bilməyib.

Artıq 12 gündür ki, qırmızı bantlı "Porşe" zibilxanada qalaraq, qeyri-adi görüntü ilə şəkil çəkdirən yerli sakinlərin diqqətini cəlb edir. Ailənin dostları iddia edirlər ki, kişi zibilliyə atdığı hədiyyə ilə bundan sonra nə edəcəyinə hələ qərar verməyib.

dinləşdirib ki, virus hələ insanlarda xəstəlik törətməyib, ona görə də onun insanlar üçün təhlükəsi şübhə doğurur.

Alimlər: "Davamlı yuxu rejimi erkən ölüm riskini azaldır"

Britaniya alimləri müəyyən ediblər ki, ciddi yuxu rejimi təhlükəli xəstəliklərin inkişafı və vaxtından əvvəl ölüm ehtimalını 48% azalda bilər. Bu barədə "BBC Science Focus" məlumat yayıb. Tədqiqatda 61 000-dən çox iş-tirəçiliyin məlumatlarından istifadə edilib. Bir neçə il ərzində elm adamları alqoritmlər və xüsusi cihazlardan istifadə edərək subyektlərin yuxu rejimini təhlil edib, həmçinin ölüm nisbətlərini izləyiblər. Nəticələr göstərib ki, gecə yeddi-səkkiz saat yatan, lakin hər dəfə müxtəlif vaxtlarda yatıb oyanan insanlarda insult və ürək-damar xəstəlikləri daha çox olur. Alimlərin fikrincə, sabit yuxu rejimi təhlükəli xəstəliklərin inkişafı və erkən ölüm ehtimalını 48% azalda bilər. Bununla belə, vacib olan tövsiyə deyil: altı saatdan az və ya doqquz saatdan çox davam edən yuxu da sağlamlığa, o cümlədən emosional vəziyyətə mənfi təsir göstərə bilər.

Bunları bilirsinizmi?

- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dəriyə belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-nin töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dırnaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ilıq suya töküb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir neçə dəfə etmək lazımdır.
- * Pişiklər 100, itlər isə 10 dəyişik səssizcə çıxarda bilər.
- * Donald Duck cizgi filmləri Finlandiyada qadağan edilmişdir. Səbəbi isə qəhrəmanların don geyinməsidir.
- * Şokoladın itləri öldürdüyü məlumatı doğrudur. Bu, onların ürəyinə və sinir sistemində zərər verir. Yarım kilo qədər şokolad kiçik bir iti öldürə bilər.
- * Dünyada insan başına düşən qarışqa sayı 1 milyondur.
- * Hər gün doğulan uşaqların orta hesabla 12 faizi səhv ana-ataya aparılır.
- * Atlar bir ay qədər ayaq üstə qala bilər.
- * Hər bir insanın dilinin izi də barmaq izi kimi fərqlidir.
- * Dünyanın ən böyük heyvanı mavi balındır. Eyni zamanda, heyvanlar aləminin ən sürətli böyüyən heyvanıdır. Kilosu 22 ayda 26 tona qədər çata bilər.
- * Bir inək həyatı boyunca təxminən 200.000 stəkan süd istehsal edir.

Nyu-Yorkun hər dörd sakinindən biri yoxsuldur

Kolumbiya Universiteti və "Robin Hood" təşkilatının hesabatına görə, Nyu-Yorkun hər dörd sakinindən biri mənzil və yemək kimi əsas ehtiyaclar üçün vəsait çatışmazlığı ilə üzləşir, çoxları tibbi yardımdan məhrumdur.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə araşdırmanın nəticələrinə istinadən "The New York Times" nəşri məlumat yayıb.

Tədqiqat göstərib ki, 2023-cü ildə yoxsulluq içində yaşayan Nyu-York sakinlərinin sayı ABŞ-dəki orta göstəricidən təxminən iki dəfə (iki il ərzində yeddi faiz) artıb.

Qeyd olunur ki, yoxsulluğun artması pandemiya zamanı mövcud olan genişləndirilmiş dövlət yardımının ləğv edilməsi ilə bağlıdır.

Hesabatda göstərilib ki, şəhər sakinlərinin 58 faizinin (4,8 milyon nəfər) gəlirləri yoxsulluq həddindən iki dəfə aşağıdır. Qaradərillilər, ispanillilər və asiyalılar arasında yoxsulluq səviyyəsi ağdərillilərdən iki dəfə yüksəkdir.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, problemin əsas səbəbi yaşayış sahələrinin qiymətinin artması və mənzil çatışmazlığıdır. İş yerlərinin olmasına baxmayaraq, çoxlarının kirayə və yemək üçün pulu yetmir. Təklif olunan tədbirlər, o cümlədən hər uşağa görə 1000 dollara qədər vergi güzəştləri yoxsulluqla üzləşən ailələrin sayını 17 faiz azalda bilər.

Həkim qaynar yeməklərin ölümcül təhlükəsi barədə xəbərdarlıq etdi

"İsti içkilər, şorbalar, eləcə də acılı yeməklər mədə və qida borusu xərcənginə səbəb ola bilər". Bu barədə rusiyalı həkim-onkoloq, kimyaterapevt Maqomed Sulimanov xəbərdarlıq edib. Onun sözlərinə görə, belə qidalar selikli qışaların xroniki travmasına səbəb olur. "Qida borusu və ya mədə xərcənginin risk faktorlarından biri isti içkilər, şorbalar, acılı, duzlu qidaların qəbulu nəticəsində bu orqanların selikli qışasının xroniki travmasıdır. Xroniki travma xroniki iltihablanmaya səbəb olur, bu da öz növbəsində bədxassəli şişin inkişafı riskini daşıyır", - deyərək həkim vurğulayıb.

Onkoloq bunu istisna etmək üçün sağlam həyat tərzinə riayət etməyi məsləhət görüb. "Bunun üçün isti və acılı yeməklərdən tamamilə imtina etmək lazım deyil. Lakin yeməyə daha az istiot əlavə etmək və onun bir qədər soyumasını gözləmək lazımdır", - deyərək Sulimanov sözlərini yekunlaşdırıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500